

Marthe Ertzeid

Bifil tvil og tilhørighet

En kvalitativ studie av normers betydning for bifiles opplevelser av tilhørighet og identitet i skeive miljøer

Masteroppgave i sosiologi, Lektorutdanning i samfunnsfag
Veileder: Mariann Villa

Juni 2023

Marthe Ertzeid

Bifil tvil og tilhørighet

En kvalitativ studie av normers betydning for bifiles opplevelser av tilhørighet og identitet i skeive miljøer

Masteroppgave i sosiologi, Lektorutdanning i samfunnsfag
Veileder: Mariann Villa
Juni 2023

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for sosiologi og statsvitenskap

Kunnskap for en bedre verden

Sammendrag

Denne studien utforsker betydningen av normer for kjønn og seksualitet for bifile individers opplevelse av tilhørighet og identitet i skeive miljøer gjennom kvalitative intervjuer med åtte bifile informanter. Studiens teoretiske rammeverk inkluderer Judith Butlers begrep om heteronormativitet, Lisa Duggans perspektiv på homonormativitet og Iris Marion Youngs forståelse av undertrykkelse.

Resultatene av studien indikerer at normer for kjønn og seksualitet eksisterer innenfor skeive miljøer og påvirker bifile individer på subtile og usynlige måter. Disse normene er i stor grad basert på binære oppfatninger av kjønn og seksualitet, som kan føre til en undertrykkende opplevelse for bifile. Som en konsekvens av dette foretrekker bifile ofte å danne relasjoner med andre bifile, da de kan oppleve større aksept og forståelse for sin komplekse identitet.

Videre viser studien at bifile informanter uttrykker tvil rundt sin egen identifikasjon som bifile. De stiller spørsmål ved om deres bifile legning er "ekte" nok og kan oppleve usikkerhet knyttet til sin tiltrekning til ulike kjønn. Denne tvilen kan delvis forklares av bevisstheten rundt heteronormative normer og den ubevisste påvirkningen av homonormativitet, som kan bidra til å internalisere de undertrykkende mekanismene og normene i samfunnet.

Abstract

This study aims to explore the significance of norms related to gender and sexuality for the sense of belonging and identity among bisexual individuals within queer communities, through qualitative interviews with eight bisexual participants. The theoretical framework of this study incorporates Judith Butler's concept of heteronormativity, Lisa Duggan's perspective on homonormativity, and Iris Marion Young's understanding of oppression.

The findings of the study indicate that norms regarding gender and sexuality exist within queer communities and subtly and invisibly oppress bisexual individuals. These norms predominantly adhere to binary notions of gender and sexuality, which can contribute to an oppressive experience for bisexual individuals. Consequently, bisexual individuals often prefer to form connections with other bisexual individuals, as they may find greater acceptance and understanding of their complex identities within these relationships.

Furthermore, the study reveals that the bisexual participants express doubts regarding their own identification as bisexual. They question whether their bisexual orientation is "authentic" enough and may experience uncertainty concerning their attraction to different genders. This doubt can be partly explained by their awareness of heteronormative norms and the unconscious influence of homonormativity, which can contribute to the internalization of oppressive mechanisms and norms within society.

Forord

Etter seks år som student på NTNU står jeg nå et bare par skritt unna den samme mållinjen om til tider har virket så utrolig fjern. Jeg gikk inn i utdanningen med en ambisjon om å bli lærer i samfunnsfag, men visse lite om hva sosiologi handlet om. I løpet av de siste to årene på masterstudiet har jeg likevel oppdaget en voksende interesse og kjærlighet også til sosiologien. Jeg ser tilbake på studieårene som en spennende reise fylt med lærerike øyeblikk og utfordrende oppgaver, som har gitt meg verdifulle erfaringer og kunnskap som jeg tar med meg videre i livet.

Først og fremst ønsker jeg å takke hver og en av mine informanter. Dere har stilt opp og delt av deres tanker, erfaringer og følelser, og masteroppgaven ville ikke blitt noe uten dere. Jeg vil også takke veilederen min, Mariann Villa, som har gitt veiledning og støtte i masterskrivingens opp- og nedturer, gjennom hele prosessen fra en svevende idé og til ferdig produkt.

Jeg vil også takke mine fine medstudenter som har gitt disse årene et større innhold utover det faglige. Takk for lunsjer, vinkvelder og dansing. Dere har virkelig vært et lyspunkt i studietidens mørkere perioder.

Og ikke minst takk til Sigurd, min kjære samboer, kjæreste og beste venn. Takk for at du har gjort alt som trengs, når det trengs, og enda litt til. Takk for at du (til og med frivillig) har hørt på utallige formuleringer av problemstillinger, timevis med prat om heteronormativitet, og i tillegg til tider kommet med enkelte fornuftige innspill. Det er ingen overdrivelse å si at tiden med masterskriving vært hektisk for oss begge, men jeg ville ikke gjort det med noen andre enn deg. Og i prosessen har vi blitt verdens beste team. Virkelig.

Takk til Aurora som har blitt altfor vant med at jeg «bare må skrive litt til på PC'en min», og som har vokst opp med en studentmamma, med alt som det innebærer. Endelig er jeg ferdig med «den svære oppgaven» min. Jeg gleder meg til alt spillet vi skal finne på i sommer.

Takk for meg, NTNU! Jeg går herved ut som et litt mer dannet menneske enn jeg var når jeg begynte.

Marthe Ertzeid

Trondheim

Juni 2023

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	1
1.1	Problemstilling	1
1.2	Oppgavens struktur.....	1
1.3	Sosiologisk relevans	2
2	Teoretisk rammeverk og tidligere forskning	3
2.1	Heteronormativitet og den heteroseksuelle matrisen.....	3
2.2	Homonormativitet	5
2.3	Undertrykkelse og kulturell imperialisme	6
2.4	Biseksualitet	8
2.5	Tidligere forskning	9
2.5.1	Usynliggjøring, fordommer og stereotypier	9
2.5.2	Norske studier om bifile	10
3	Metodiske betraktninger	11
3.1	Det kvalitative dybdeintervjuet	11
3.1.1	Utvalgskriterier og rekruttering av informanter	12
3.1.2	Intervjuguide	13
3.1.3	Gjennomføring av intervju	14
3.2	SDI og abduksjon	15
3.3	Etiske betraktninger.....	17
3.3.1	Anonymisering og personvern	17
3.3.2	Potensielt sårbare temaer	17
3.4	Forskningskvalitet	18
3.4.1	Pålitelighet og egen tilhørighet.....	18
3.4.2	Gyldighet og generaliserbarhet.....	19
4	Analyse	20
4.1	Fordommer og usynliggjøring	20
4.1.1	Utro og usynlige	20
4.1.2	Frykten for fordommer	23
4.2	Bifil identitet og tvil	24
4.2.1	Det er ikke nødvendigvis «fifty fifty» - den komplekse, bifile identiteten.....	24
4.2.2	«Jeg har ikke noen særlig sterk kjønnsfølelse»- opplevelse og utøvelse av kjønn.....	27
4.2.3	«Har jeg forestilt meg noe?»	28
4.3	Bifile valg i skeive relasjoner: Beskyttelse og forståelse	30
4.3.1	Et fellesskap som utf	

ordrer alle former for heteronormativitet.....	31
4.3.2 «Står mellom to stoler og prøver å balansere»	33
5 Diskusjon.....	35
5.1 Tilhørighet, tvil og undertrykking	35
5.1.1 Binære normer for kjønn og seksualitet	35
5.1.2 Undertrykking	36
5.1.3 Tilhørighetsfølelse.....	38
5.1.4 Den bifile identiteten	39
5.2 Skeiv imperialisme	41
6 Avslutning	42
6.1 Veien videre	43
6.2 Profesjonsfaglig relevans.....	44
Litteraturliste.....	46
Vedlegg 1 – Godkjenning fra SIKT	49
Vedlegg 2 - Informasjonsskriv	51
Vedlegg 3 – Intervjuguide.....	54

1 Innledning

1.1 Problemstilling

Denne masteroppgaven tar sikte på å undersøke hvilken betydning normer knyttet til kjønn og seksualitet har for bifile individers opplevelse av tilhørighet og identitet i skeive miljøer.

Valget av denne problemstillingen baserer seg på flere faktorer. Først og fremst har jeg blitt inspirert av å høre bifile personer som har delt sine erfaringer om ubehagelige situasjoner og at de har blitt møtt med tvil rundt deres bifile identitet. Det som var særlig interessant var at fordomsfulle kommentarer ikke bare kommer fra det heterofile samfunnet, men også fra andre skeive individer, som en i utgangspunktet skulle forventet støtte fra. Disse fortellingene vekket min nysgjerrighet og ønske om å forstå hvorfor disse vonde situasjonene skjer, og hva som skiller den bifile identiteten fra de andre skeive identitetene. Videre har min kunnskap om skeiv litteratur, og hvor lite representert bifile er der, bidratt til å styrke min interesse for dette emnet. Jeg visste at jeg skulle skrive om bifile, men oppgavens tematikk og retning er noe som har utviklet seg underveis. I tillegg har heteronormativitet vært et begrep jeg har sett på med interesse, og har vært noe som har vært med på å forme veien for masteroppgaven og dermed også problemstillingen. I denne masteroppgaven har jeg som mål å undersøke betydningen av normer for kjønn og seksualitet for bifile individers opplevelse av tilhørighet og identitet i skeive miljøer. Gjennom denne masteroppgaven vil jeg undersøke følgende problemstilling:

Hvilken betydning har normer for kjønn og seksualitet for bifile individers opplevelse av tilhørighet og identitet i skeive miljøer?

1.2 Oppgavens struktur

For å svare på oppgavens problemstilling vil jeg først redegjøre for det teoretiske rammeverket som blir lagt til grunn for oppgavens analyse og diskusjon, herunder Judith Butlers heteroseksuelle matrise og begrep om heteronormativitet, samt Iris Marion Youngs modell for undertrykking, «Five Faces of Oppression». Her vil jeg også redegjøre for relevante begreper som biseksualitet og homonormativitet, i tillegg til å beskrive tidligere forskning på bifile både internasjonalt og i Norge. I kapittel 3 vil det bli gjort rede for metodiske valg og fremgangsmåte. Kapittel 4 er analysekapittelet, og her presenteres og analyseres oppgavens funn. Kapittel 5, diskusjonskapittelet, er todelt. Det består av en del som drøfter funnene og setter de i sammenheng, med utgangspunkt i tidligere teori og forskning. Her vil jeg forsøke å svare på oppgavens problemstilling. I diskusjonskapittelets

andre del vil jeg diskutere funnenes relevans for videreutvikling av eksisterende teori med en ambisjon om konseptualisering. Dette vil bli gjort gjennom følgende begrep: «skeiv imperialisme». Til slutt vil jeg oppsummere masteroppgavens viktigste funn, og presenterer forslag til videre forskning. Her redegjøres det også for masteroppgavens profesjonsfaglige relevans, som er et krav innen lektorutdanningen.

1.3 Sosiologisk relevans

Norske rapporter viser at bifile er en gruppe som sliter på mange områder. I en undersøkelse fra 2020 oppga 47% av bifile å ha opplevd diskriminering (Statistisk sentralbyrå, 2020). Bifile i Norge rapporterer også en signifikant lavere livstilfredshet enn homofile og lesbiske (Anderssen, Eggebø, Stubberud & Holmelid, 2020). Likevel finnes det mye mindre forskning og litteratur som undersøker utfordringer som er spesifikke for bifile, sammenliknet med forskning som fokuserer på lesbiske og homofile livssituasjon og utfordringer. Et søk på «bisexual» på Google Scholar genererer ca. 583 000 treff. Jeg skriver inn «lesbian» i samme søkemotor, noe som generer ca. 856 000 treff. Det dukker opp omentrent 947 000 treff når jeg søker på «homosexual». Tatt i betraktning at undersøkelser viser at over halvparten av skeive i både USA (Jones, 2022) og Norge (Gram, 2021) identifiserer seg som bifile, er dette svært interessante tall. Den bifile gruppe er altså større enn både den lesbiske og homofile gruppen, har mindre livstilfredshet enn homofile og lesbiske, og det eksisterer vesentlig mindre forskning om de.

Med denne masteroppgaven ønsker jeg å bidra til å rette oppmerksomheten mot bifile og deres unike utfordringer, som både forskning (McCann, 2022), men også mangelen på forskning, viser at ofte blir oversett og glemt. Gjennom å undersøke hvordan normer for kjønn og seksualitet har betydning for bifile personers identitetsforståelse og tilhørighetsfølelse, håper jeg å bidra til å minske det kunnskapsgapet som eksisterer innenfor bifil forskning og litteratur. Jeg ser det slik at tematikken for oppgaven ikke er det viktigste bidraget her, men heller det at bifile i denne studien blir anerkjent som en egen gruppe med egne unike utfordringer, og ikke utelukkende inkludert som en del av den større skeive gruppen. Det er viktig å erkjenne at kunnskapsfeltet alltid vil være i stadig utvikling, og det er ikke mitt mål å hevde at jeg kan dekke alle aspekter av bifile erfaringer. Som en masteroppgave søker mitt bidrag derfor primært å anerkjenne og synliggjøre noen av de unike opplevelsene og utfordringene som bifile individer møter.

2 Teoretisk rammeverk og tidligere forskning

I dette kapittelet vil jeg redegjøre for teoretiske rammeverk jeg legger til grunn for oppgaven, samt beskrive hvordan jeg forstår og bruker begrepet «biseksualitet», og presentere tidligere forskning på temaet, både internasjonalt og i Norge.

For å forstå og belyse oppgavens problemstilling vil jeg benytte meg av følgende to overordnede rammeverk: Judith Butlers (1990) konsept om heteronormativitet og den «heteroseksuelle matrise» og Iris Marion Young (1990) sin modell for undertrykking, «Five Faces of Oppression». Disse teoriene kan bidra til å belyse ulike aspekter ved problemstillingen.

Butler og hens «heteroseksuelle matrise» gir innsikt i hvordan samfunnets normer og forventninger rundt seksualitet og kjønn er forankret i en heteronormativ forståelse. Dette legger grunnlaget for min forståelse for normer for kjønn og seksualitet, og jeg vil drøfte bifiles erfaringer knyttet til tilhørighet og identitet opp mot nettopp disse normene senere i oppgaven. Jeg vil også beskrive et annet normativitetsbegrep som retter seg mot normative tendenser spesifikt innad i skeive miljøer– «homonormativitet» (Duggan, 2002). Mens Butler kan bidra til en forståelse av hvilke normer og forventninger som ligger til kjønn og seksualitet, kan Iris Marion Youngs «Five Faces of Oppression» være et verktøy for å forstå de ulike måtene undertrykkelse og diskriminering kan manifestere seg på, og også bidra til å identifisere undertrykking.

2.1 Heteronormativitet og den heteroseksuelle matrisen

For dette forskningsprosjektet er Judith Butlers teori om den heteroseksuelle matrisen samt heteronormativitets-begrepet en sentral teoretisk ramme for å forstå hvordan normer og forventninger for kjønn og seksualitet påvirker skeive miljøer og hvordan dette få betydning for bifiles opplevelse av tilhørighet til skeive miljøer og for deres forståelse av egen bifile identitet.

I boka *Gender Trouble*, som er et av de mest innflytelsesrike verkene innen skeiv teori, utforsker Judith Butler forholdet mellom kjønn, seksualitet og makt. I denne boka presenterer hen også konseptet om den heteroseksuelle matrisen. Den heteroseksuelle matrisen er en teoretisk ramme som forklarer hvordan samfunnet gir mening til kropp, kjønn og begjær ved å naturliggjøre visse former for heteroseksualitet. Kun de kroppene, kjønnene og begjærene som passer inn i denne normen, vil bli akseptert og anerkjent i samfunnet, og det er også bare disse som vil «gi mening» for samfunnet. Butler beskriver den heteroseksuelle

matrisen på følgende måte: «that grid of cultural intelligibility through which bodies, genders, and desires are naturalized» (Butler, 1990, s. 194). Ifølge Butler (1990) hevder at den heteroseksuelle matrisen fungerer som en undertrykkende struktur som både skaper og opprettholder heteronormative normer og forventninger, og som også påvirker hvordan vi forstår og uttrykker vårt kjønn og seksualitet.

Butler argumenterer også for at den heteroseksuelle matrisen skaper maktrelasjoner som påvirker hele samfunnet. Heteronormativiteten, som er en del av denne matrisen, er en forventning om at alle skal følge en bestemt standard for kjønn og seksualitet. Den heterofile relasjonen anses som normen, og alle andre former for seksualitet blir sett på som avvik fra denne normen. Homofile relasjoner blir sett på som en uperfekt kopi av den heterofile relasjonen, og forventes å følge det binære skillet mellom det feminine og maskuline. Ifølge Butler (1990) eksisterer det en tvungen heteronormativitet, «compulsory heterosexuality» som er et fenomen der samfunnet legger press på enkeltpersoner til å følge heteroseksualitetsnormen uavhengig av deres faktiske seksuelle orientering. Dette kan føre til at mennesker som ikke føler seg tiltrukket av motsatt kjønn likevel føler seg tvunget, enten bevisst eller ubevisst, til å utvikle eller spille romantiske og/eller seksuelle heterofile relasjoner for å oppfylle samfunnets forventninger.

Butlers konsept om kjønn som performativitet er en viktig del av den heteroseksuelle matrisen. Ifølge Butler er kjønn noe man *gjør*, ikke noe man har. Dette betyr at hen oppfatter at kjønnsidentiteten vår ikke er medfødt, men heller noe som utvikles og formes gjennom sosialisering og kulturell påvirkning. Forventningene til hva som er feminine og maskuline egenskaper følger oss gjennom hele livet og skaper ulike forventninger til menn og kvinner (Butler, 1990). Dette binære skillet mellom de to kjønnene skaper også en begrensende struktur som tvinger oss til å enten være kvinne eller mann.

Ifølge Butler er den heteroseksuelle matrisen avhengig av et binært skille mellom det feminine og maskuline, samt utøvelsen av heterofile relasjoner (Butler, 1990). Som et resultat av skillet mellom maskulinitet og femininitet, kan man argumentere for at den heteroseksuelle matrisen også bygger på monoseksuelle normer. Det er fordi matrisen går ut fra at menn tiltrekkes av kvinner og kvinner tiltrekkes av menn. Det eksisterer med andre ord en norm for å tiltrekkes av *ett* kjønn – kvinner *eller* menn, og dermed også en norm om å tiltrekkes av motsatt kjønn. Dette er en norm som er relevant sett opp mot biseksualitet.

I en diskusjon rundt biseksualitet, spiller også konseptet om et binært kjønnsystem en vesentlig rolle. Samfunnets dominerende forståelse av kjønn vil ha en avgjørende innvirkning på hvordan biseksualitet blir forstått og omtalt. De kroppene som faller utenfor de binære normene for kjønn og seksualitet i den heteroseksuelle matrisen vil være uforståelige for samfunnet (Butler, 2011). Eksempler på slike kroppar er intersexpersoner, altså mennesker som biologisk ikke kan plasseres innenfor kategoriene kvinne/mann, som Butler (2011) argumenterer for at utfordrer den heteroseksuelle matrisen. Ut ifra den heteronormative verdensforståelsen som den heteroseksuelle matrisen er bygget på, vil disse være vanskelig å forstå ut ifra de binære normene for kjønn. Det vil skapes forvirring og ubehag for de som ikke passer inn i disse kategoriene, og Butler argumenterer for de tvinges til å måtte akseptere en sosial rolle som enten kvinne eller mann.

I denne oppgaven vil benytte Butlers heteroseksuelle matrise og teori om heteronormativitet for å belyse og diskutere hvordan normer for kjønn og seksualitet kan ha betydning for hvordan det oppleves å være bifil i skeive miljøer og for hvordan bifile oppfatter sin egen bifile identitet.

2.2 Homonormativitet

Homonormativitet (Duggan, 2002) kan forstås som en alternativ versjon av Butlers heteronormativitet. Fremfor å rette seg mot samfunnet som en helhet, retter dette begrepet seg heller mot tendenser innad det skeive miljøet. Homonormativitet forstås som en form for normativitet som fremmer og favoriserer visse homofile identiteter og livsstiler som er i samsvar med samfunnets normer og verdier. Begrepet skildrer en form for heteronormativitet som har blitt internalisert av det skeive samfunnet. Homonormativitet har blitt et dominerende trekk i vestlige, urbane homofile kulturer, hvor "suksessfulle" homofile har blitt inkorporert og akseptert i det større samfunnet ved å oppføre seg i tråd med heteronormative normer og verdier (Duggan, 2002). Slike heteroseksuelle normer kan være blant annet være skillet mellom femininitet og maskulinitet, monoseksualitet og samsvaret mellom kjønn og om man kler seg feminint eller maskulint (McCormick & Barthelemy, 2021).

Lisa Duggan argumenterer for at homonormativitet har ført til en splittelse i det homofile samfunnet, der de som ikke passer inn i homonormative idealer og normer, slik som bifile og transpersoner, opplever marginalisering (Duggan, 2002). Slike diskriminerende krefter innad i skeive miljøer kan forstås som et forsøk på å opprettholde homonormativiteten (Duggan, 2002). Makthierarkier i det skeive samfunnet gjenspeiler også hierarkier i det større

samfunnet, der de som har mest makt i det skeive samfunnet ofte representerer den binære kjønnsforståelsen både når det gjelder utseendet og hvordan de presenterer seg selv (McCormick & Barthelemy, 2021).

Homonormativitet hjelper medlemmer av det skeive samfunnet med å oppnå assimilering i det større samfunnet ved å presentere skeive personer som «normale» og med tydelige likhetstrekk med heterofile mennesker. Denne assimileringen skjer på bekostning av de som ikke passer inn i heteronormative idealer, og som følgelig opplever marginalisering (Vogler, 2016). Dermed kan homonormativitet betraktes som en form for heteronormativitet som har blitt internalisert av det skeive samfunnet, og som fører til splittelse og marginalisering av dem som ikke passer inn i homonormative idealer og normer.

2.3 Undertrykkelse og kulturell imperialisme

Den politiske teoretikeren og feministen Iris Marion Young beskriver en modell for undertrykkelse i boka «Oppression, Privilege & Resistance» (1990). Denne kaller hun «Five Faces of Oppression». De fem formene for undertrykkelse som modellen består av er følgende: «exploitation», «marginalization», «powerlessness», «violence» og «cultural imperialism». Hensikten med modellen er å operasjonalisere undertrykkelses-begrepet på en slik måte at det kan brukes til å identifisere moderne, mer subtile former for undertrykkelse. Tidligere var undertrykkelse-begrepet, ifølge Young (1990), hovedsakelig knyttet til tyranni utført av en dominerende gruppe, og hadde sterke assosiasjoner til apartheid og koloniale hersketeknikker. Young (1990) argumenterer for at moderne undertrykkelse i større grad handler om urettferdighet og ulemper som visse grupper opplever i hverdagen, og som ofte har rot i mer fordommer og antagelser i et ellers åpent og inkluderende samfunn. Young (1990) ser undertrykkelse som en strukturell utfordring, og ikke noe som skyldes enkeltindividers onde og bevisste undertrykkende handlinger.

Modellen systematiserer og konkretiserer begrepet «undertrykkelse» slik at det kan brukes i analyser. Kriteriene kan bli brukt til å vurdere om en gruppe er undertrykt. Kravet for at noe skal kunne omtales som undertrykkelse, er at minst ett av de fem «ansiktene», herunder «exploitation», «marginalization», «powerlessness», «violence» eller «cultural imperialism», skal være til stede. Så lenge dette kravet er oppfylt, argumenterer Young for at den gitte sosiale gruppen blir utsatt for undertrykkelse. En sosial gruppe defineres som en samling av personer som skiller seg fra andre grupper på grunn av kulturelle aspekter, praksiser eller livsstil (Young, 1990). Medlemmene i en gitt gruppe har en spesiell tilknytning til hverandre

på grunn av deres lignende erfaringer eller livsstil, og de assosierer seg mer med hverandre enn med de som ikke identifiserer seg med gruppen (Young, 1990).

Hun diskuterer også hvordan undertrykte grupper kan internalisere stigmatiseringen og devalueringen de opplever i samfunnet, og hvordan denne internaliserte stigmaen påvirker deres selvforståelse og muligheter for å delta på lik linje i samfunnet (Young, 1990).

Ifølge Young (1990) oppstår internalisert stigma når en person tar til seg og internaliserer de negative oppfatningene og stereotypiene som samfunnet projiserer på dem. Dette kan skje som et resultat av gjentatt eksponering for negative holdninger, diskriminering og ekskludering. Individet begynner å tro på og akseptere disse negative oppfatningene om seg selv, og det påvirker deres identitet, selvbilde og selvfølelse.

I denne studien vil jeg bruke ett av Youngs «ansikter» for å diskutere bifiles opplevelser i skeive miljøer. Slik det ble nevnt tidligere, er det nok at en av de fem formene for undertrykkelse er til stede for å kunne si at en sosial gruppe blir utsatt for undertrykking. Forskning på bifile viser at de blir usynliggjort og gitt negative stereotyper (Mulick & Wright, 2002), noe som samsvarer med innholdet i Youngs begrep om «kulturell imperialisme». I denne oppgaven legger jeg derfor begrepet om «kulturell imperialisme» til grunn for min forståelse av undertrykking, da det er denne formen for undertrykking jeg oppfatter som mest relevant for oppgavens tematikk.

Kulturell imperialisme handler om at en dominerende sosial gruppes kultur og perspektiver blir allment akseptert og satt som norm i samfunnet. Dette fører til at de undertrykte gruppens perspektiver og erfaringer blir usynliggjort og stereotyper blir opprettholdt, og de blir oppfattet som "de andre" (Young, 1990). Stereotypiene definerer hvilke roller som er akseptable, og hvilke som ikke er det. Den dominerende gruppen sine kulturelle verdier og erfaringer blir gjort til normen på bekostning av de undertrykte gruppene. Kulturell imperialisme handler om hvem som har makten til å definere hva som er viktig og hvordan det skal snakkes om, og hvilke perspektiver som er relevante. Dette fører til at samfunnets syn og holdninger til undertrykte grupper blir definert av de som undertrykker dem, samtidig som den undertrykte gruppens perspektiver og erfaringer bli usynliggjort (Young, 1990). Her eksisterer det et paradoks: de undertrykte gruppene blir usynliggjort samtidig som de blir gitt negative stereotyper og blir andregjort.

De undertrykte gruppene er bevisste på hvilke fordommer som eksisterer mot dem, og som et resultat av dette, vil medlemmene disse gruppene internalisere de stereotypiske og

nedverdiggende bildene som blir skapt av den dominerende gruppen (Young, 1990). Det at de undertrykte gruppene er klare over hvilke fordommer som eksisterer mot dem, skaper en «dobbel bevissthet». Begrepet beskriver en tilstand hvor man ser seg selv og vurderer seg selv gjennom andres øyne (Du Bois, 1969 i Young, 1990). Denne doble bevisstheten oppstår når individer nekter å føye seg etter og akseptere de devaluerende og stereotypiske oppfatningene av hvordan en skal være som eksisterer i samfunnet (Young, 1990). På den ene siden har personen en selvbevissthet som er formet av den undertrykkende kulturen, og på den andre siden har personen en selvbevissthet som er formet av deres egen erfaring og identitet. Dette kan skape en konflikt mellom hvordan personen opplever seg selv og hvordan de blir oppfattet av den dominerende kulturen.

2.4 Biseksualitet

Det eksisterer en viss uenighet om hvilken forståelse man skal legge til grunn for begrepet «biseksualitet», og begrepet har blant annet fått kritikk for å være ekskluderende mot ikke-binære, transpersoner og intersex-personer, noe som har gjort at flere velger definere seg som panfil fremfor bifil (Obradors-Campos, 2011). Panfil er en seksuell orientering der en person er tiltrukket av personer uavhengig av deres kjønn eller kjønnsidentitet, og inneholder ikke det binære skillet som enkelte oppfatter den bifile kategorien til å ha (Flanders et al., 2017). Jeg vil understreke at den forståelsen av biseksualitet som denne studien baserer seg på, ikke ekskluderer disse kategoriene.

Definisjoner av ikke-monoseksuelle legninger, har lenge blitt laget av folk som ikke tilhører den aktuelle gruppen (Obradors-Campos, 2011), og begrepet «bifil» blir gjerne teoretisert som midtpunktet mellom heterofile og homofile (Flanders et al., 2017). I denne studien vil jeg legge til grunn en forståelse av biseksualitet som en paraplybetegnelse for alle legninger om ikke er monoseksuelle. Monoseksualitets-begrepet blir brukt som en motsetning til biseksualitet, og inkluderer alle legninger som tiltrekkes av kun ett kjønn, herunder heterofile, homofile og lesbiske. Forståelsen av bifil-begrepet som en paraplybetegnelse er i tråd med den oppfatningen av begrepet som flere av informantene i studien gir uttrykk for at de også har. En fordel med å forstå biseksualitet som en paraplybetegnelse er at den er bred nok til å kunne identifisere utfordringer som er felles for ikke-monoseksuelle – uavhengig av deres eventuelle mer spesifikke definisjon av legning (Flanders et al., 2017).

I denne studien er formålet å undersøke opplevelsene til mennesker som er tiltrukket av flere enn ett kjønn, og hvordan de påvirkes av normer for kjønn og seksualitet. Derfor bruker jeg bifil-begrepet som en paraplybetegnelse som også inkluderer andre mer spesifikke kategorier.

2.5 Tidligere forskning

Slik det ble nevnt tidligere i oppgaven, eksisterer det langt færre studier som forsker på bifile enn hva som forsker på lesbiske og homofile. Disse tallene peker mot at bifile er en gruppe som ofte blir oversett i forskning. Dette kan gjøre det utfordrende å finne forskning som undersøker mer spesifikke tematikker som er knyttet til bifile, eksempelvis bifiles opplevelser med å være en del av skeive miljøer.

Et viktig bidrag i forskningen på bifile er «Journal of Bisexuality». Dette var det første vitenskapelige tidsskrift til å publisere forskning som utelukkende tar for seg bifile og deres opplevelser, samt vitenskapelige essays om bifile. Tidsskriftet har blitt en sentral arena for å presentere ny forskning om bifile opplevelser og identiteter, samt å belyse utfordringene og mulighetene bifile møter i samfunnet. Mye av forskningen jeg benytter i denne studien har blitt publisert i nettopp dette tidsskriftet. I motsetning til andre tidsskrifter som primært fokuserer på heteroseksualitet eller LGBTQ+-samfunnet, hvor bifile kan bli inkludert som en del av et større fellesskap, gir Journal of Bisexuality et viktig og nødvendig rom for bifokuseret forskning og teori.

Etter å ha orientert meg i dette forskningsfeltet etter beste evne, har jeg identifisert to temaer som går igjen og som kan knyttes til hvordan bifile opplever å være en del av skeive miljøer. Disse temaene omhandler hvordan bifile blir usynliggjort og hvordan de blir møtt med fordommer og stereotypier.

2.5.1 Usynliggjøring, fordommer og stereotypier

Et tema som flere studier tar for seg, er hvordan bifile blir usynliggjort. Mulick & Wright (2002) beskriver hvordan bifile usynliggjøres i ulike sammenhenger, og at dette skjer av både heterofile og andre skeive. Denne usynliggjøringen gjelder ikke bare innen academia og skeiv teori, hvor bifile ofte enten blir glemt eller inkludert i mer generell forskning som omhandler homofile eller lesbiske (McCann, 2022). Bifile møter også usynliggjøring i hverdagslige situasjoner. Studier viser at mennesker som kategoriserer seg selv som bifile gjerne blir møtt med tvil og skeptisisme, og fenomenet omtales som «bi-erasure» (Morgenroth et al., 2020). «Bi-erasure» handler om at både heterofile og andre skeive betviler eksistensen av biseksualitet, og det antas at den bifile personen egentlig er enten lesbisk, homofil eller

heterofil (Morgenroth et al., 2020). Biseksualitet kan også oppfattes som et steg mot å bli enten homofil eller lesbisk, og ikke en reell og stabil legning (Klesse, 2011).

En studie gjort av Welzer-Lang (2008) beskriver ulike former for usynliggjøring av bifile i lesbiske og homofile miljøer. Det beskrives blant annet hvordan bifile menn blir beskyldt av homofile menn for å ikke anerkjenne sin egen homoseksualitet. Bakgrunnen for denne fordømmen er at enkelte homofile menn i denne studien oppfatter at bifile menn kun leker med andre menn, men at de ender opp i et «heterofilt» forhold med en kvinne. Dette fører også til at homofile menn kan kvie seg for å være i romantiske relasjoner med bifile menn (Welzer-Lang, 2008). I samme studie kommer det frem at 12% av de homofile og lesbiske deltakerne i forskningsprosjektet ikke anerkjenner biseksualitet som en legitim identitet (Welzer-Lang, 2008).

Forskning tyder på at bifile ofte møter negative holdninger og fordommer i romantiske relasjoner, eller fra potensielle romantiske partnere. Disse fordømmene kan komme både fra heterofile, homofile og lesbiske partnere. Fordømmene kan dreie seg rundt mistillit til deres evne til å være monogame og trofast, eller en oppfatning om at de vil forlate partneren for noen av et annet kjønn (Klesse, 2011). Bifile blir også ofte ansett som "promiskuøse, upålitelige og uærlige" og Rust (2002) setter disse fordømmene i sammenheng med eksklusjon fra både heterofile og homofile miljøer. Dette fenomenet hvor mennesker har negative formeninger ovenfor bifile kalles «bifobi» (Ochs, 1996).

Studier viser at bifile personer ofte opplever seg ekskludert fra skeive plasser. McCormick & Barthelemy (2021) beskriver hvordan det skeive miljøet kan oppleves tosidig. På den ene siden kan det skeive miljøet gi trygghet og støtte. Men; på den andre siden kan det også oppleves som begrensende og gjøre mer skade enn nytte. Bifile blir ofte sett på som "ikke skeive nok" av homofile og lesbiske og dette kan føre til at bifile opplever sosial isolasjon og manglende støtte i skeive miljøer (McCormick & Barthelemy, 2021).

2.5.2 Norske studier om bifile

Slik jeg har nevnt tidligere, eksisterer det lite forskning på bifile. Dette gjelder også i Norge, og det er utfordrende å finne studier som forsker på bifile separat fra lesbiske og homofile. Sett opp mot denne studiens tematikk, kan det se ut til å eksistere lite eller ingen forskning som beskriver bifiles opplevelse av å være en del av skeive miljøer i Norge. På bakgrunn av denne store mangelen, vil jeg nå presentere funn i ulike rapporter som kan si noe om bifiles situasjon i Norge generelt, da dette også er relevant informasjon for denne studiens tematikk.

En levekårsundersøkelse fra 2020 med navnet: «Seksuell orientering, kjønnsmangfold og levekår.» kan fortelle oss noe om hvordan bifile i Norge har det. Rapporten presenterer en kvantitativ undersøkelse av levekårene for homofile, lesbiske, bifile og transpersoner i Norge. I kapittelet «livstilfredshet» kan man lese at heterofile scorer høyest, og bifile kvinner og menn scorer signifikant lavest når det gjelder livstilfredshet sett opp mot de andre legningene (Anderssen et al., 2020).

En annen rapport som kan fortelle noe om bifiles situasjon i Norge er den «Nasjonale Trygghetsundersøkelsen». Den ble gjennomført i 2020, og undersøkelsen viser at 14 prosent av bifile oppga å ha opplevd hatkriminalitet (Løvgren et al., 2022). Undersøkelsen viste også at bifile var mer utsatt for seksuell vold og krenkelser enn lesbiske og homofile (Løvgren et al., 2022). Dette peker på en spesiell sårbarhet blant bifile i samfunnet når det kommer til kriminalitet og overgrep, og understreker viktigheten av å adressere problemet og ta det på alvor.

Av kvalitativ forskning på bifile i Norge, er det verdt å trekke frem en masteroppgave skrevet av Margret Meek i 2022, med tittelen: «Man gjør det jo bare for oppmerksomhet». Denne studien tar for seg bifiles opplevelser med fordommer generelt, og er ikke rettet spesifikt mot det skeive miljøet. Her beskrives det hvordan bifile i Norge opplever fordommer, deriblant gjennom kommentarer som har grunnlag i negative stereotypier, samt ulike former for usynliggjøring, og hvordan dette påvirker livet til de bifile (Meek, 2022). Disse funnene samsvarer med den internasjonale forskningen som er gjort på feltet.

3 Metodiske betraktninger

I dette kapittelet vil jeg redegjøre for metodiske valg og fremgangsmåte for denne masteroppgaven. Jeg vil redegjøre for utvalgsriterier og informanter, arbeidet i forkant av - og gjennomføring av intervju, og analyseprosessen. Til slutt vil jeg også diskutere oppgavens pålitelighet og gyldighet.

3.1 Det kvalitative dybdeintervjuet

I denne studien har jeg valgt å bruke kvalitative dybdeintervjuer for å generere det empiriske datamaterialet. Dybdeintervjuet betraktes som en av de mest brukte metodene innen kvalitativ forskning. Denne metoden har som mål å gi innsikt i andres opplevelser, fortellinger og tolkninger av den sosiale virkeligheten (Roulston, 2010). I denne studien ønsker jeg å undersøke informantenes opplevelser i møte med andre skeive, og hvilken betydning disse møtene har for dem. I så måte er det fenomenologiske perspektivet relevant for denne

oppgaven, da denne metoden beskriver en interesse for å forstå sosiale fenomener med utgangspunkt i informantenes egne perspektiver og opplevelser (Kvale & Brinkmann, 2012). Det kvalitative dybdeintervjuet gir meg et vindu inn i informantenes «livsverden», og hvordan informantene forholder seg til den (Kvale & Brinkmann, 2012).

3.1.1 Utvalgsriterier og rekruttering av informanter

I forbindelse med rekruttering av informanter, benyttet jeg ulike skeive Facebook-grupper for å nå ut til potensielle deltakere. Enkelte av disse gruppene var lukkede, og jeg var nødt til å sende inn en forespørsel til gruppens administrator for å få tilgang. Her forklarte jeg hensikten min med å være en del av gruppen, og hva forskningsprosjektet gikk ut på.

Gruppeadministratorene kan derfor betraktes som *portvakter* som ga meg adgang til feltet jeg ønsket å studere (Leseth & Tellmann, 2014). Når jeg var inne i gruppene la jeg ut en kort oppsummering av formålet med studiet og informasjon om anonymitet, i tillegg til min e-postadresse, slik at interesserte kunne kontakte meg direkte. Det var derfor utelukkende informantene selv som tok kontakt med meg. Enkelte av informantene, som ikke var medlem av Facebook-gruppene, ble tipset av sine egne venner som hadde sett Facebook-posten, og ble oppmerksom på studien på den måten. Utvalgsmetoden hvor informantene ble informert om studien min av venner (på eget initiativ), kan forstås som en indirekte snøball-metode.

Snøballmetoden beskrives som en utvalgsmetode hvor informanter angir andre aktuelle informanter etter forespørsel av forskeren, og at utvalget gradvis vokser slik som en snøball (Tjora, 2017). Gjennom en kombinasjon av selvseleksjon hvor informantene ble gjort oppmerksom på studien på ulike måter, ble det derfor rekruttert informanter både som var en del av disse skeive gruppene, men også informanter som ikke var det. Jeg endte opp med åtte informanter, men var åpen for at det kunne være nødvendig med flere dersom jeg opplevde at disse åtte intervjuene ikke genererte tilstrekkelig med empiri. Jeg observerte at etter hvert som jeg gjennomførte flere intervjuer, begynte informasjonen som ble delt av intervjupersonene å gjenta seg, og lite nytt ble sakt. Jeg besluttet derfor å ikke rekruttere ytterligere informanter.

Kriterier for informanter var relativt åpne. De to absolutte kravene var at personene må være over 18 år og må tiltrekkes av flere enn ett kjønn. Utvalget kan dermed sees på som et strategisk utvalg, da jeg valgte informanter som har erfaring om et spesielt tema (Tjora, 2017) – herunder hvordan det er å være bifil. Jeg valgte å ikke sette begrensninger for alder da jeg ikke så på dette som en avgjørende faktor for det aktuelle temaet, og fordi jeg var usikker på hvor utfordrende det ville bli å få tak i informanter. Men; det at jeg rekrutterte informanter på

sosiale medier, kan ha vært begrensende i seg selv når det gjelder alder, da det så ut til å være en overvekt av unge mennesker i de aktuelle Facebook-gruppene.

For å sikre anonymitet har jeg gitt informantene fiktive navn. Disse er de åtte informantene som deltar i studien. Alderen på informantene går fra 23 år til 40 år. Navnene på informantene er skrevet opp i tilfeldig rekkefølge.

Kim	Iben	Robin	Luca	Alex	Nikola	Aria	Klara
Hen	Hun/henne	Han/hen	Han/ham	Hun/henne	Hun/dem	Hen	Hun/henne

3.1.2 Intervjuguide

Jeg valgte å ha en relativt åpen intervjuguide for at mulighetene for å oppdage nye og interessante vinklinger og temaer skulle være til stede. Som følge av den begrensede forskningen på bifile, var jeg usikker på hvordan jeg skulle vinkle oppgaven helt konkret og derfor ønsket jeg å være åpen for hva som kunne dukke opp. Jeg vurderte flere mulige temaer til problemstillingen, deriblant hvordan bifile opplever skeive miljøer samt hva den bifile identiteten består av. Av eksisterende forskning jeg hadde noe forkunnskap om, baserte mye av dette seg på begrepet «bi-erasure». Begrepet beskriver usynliggjøring av bifile både i skeive og heterofile miljøer. Dette baserte jeg enkelte av spørsmålene i intervjuguide på. Jeg hadde også en idé om at jeg skulle bruke Butlers (1990) heteronormativitet som et teoretisk rammeverk i oppgaven. Dette påvirket intervjuguiden mindre eksplisitt. Ingen av kategoriene i guiden er basert direkte på denne teorien, men jeg hadde likevel heteronormativitetsbegrepet i bakhodet når intervjuguiden ble utformet.

I oppvarmingsdelen startet jeg med ufarlige spørsmål for å for å trygge informanten. I en intervjusituasjon kan det være hensiktsmessig å starte med å spørre om enkle spørsmål som er relatert til informanten, for eksempel navn, yrke, og bakgrunn. Dette kan bidra til å etablere en dialog og skape et grunnlag for videre samtale. Informantene fikk mulighet til å fortelle fritt om seg selv. Enkelte av informantene var også nysgjerrige på studien, og jeg svarte på de spørsmålene de eventuelt hadde.

I de to første intervjuene spurte jeg også da kort om hvordan informanten definerer legningen sin og hvorfor hen definerer legningen slik. Dette viste seg å være spørsmål som skapte engasjement og dermed også mye empiri. Jeg bestemte meg derfor for å lage en ny kategori som omhandlet informantenes forståelse av den bifile merkelappen for de neste intervjuene, for å gi enda større plass til refleksjoner rundt denne tematikken.

Etter justeringen fra de to første intervjuene så hoveddelen i intervjuguiden slik ut:

1. «Refleksjoner rundt den bifile merkelappen». Her blir informantene spurt om hvordan de definerer legningen sin og hvorfor, samt oppfølgingsspørsmål til dette.
2. «Opplevelser i skeive miljøer». Denne kategorien handler om informantens relasjon til andre skeive og andre bifile, og positive og negative opplevelser informanten har hatt tilknyttet dette.
3. «Synlighet». Den siste kategorien handler om hvordan informantene velger å være synlig eller ikke synlig i sin bifile identitet, og om de har opplevd å bli usynliggjort av andre.

Til slutt var det avrunding, hvor informantene fikk mulighet til å legge til noe dersom de hadde mer de ønsket å si.

3.1.3 Gjennomføring av intervju

For innsamling av datamateriale i denne studien har jeg benyttet meg av dybdeintervjuer med personer som har erfaringer knyttet til temaet jeg ønsket å undersøke. For å bidra til gode samtaler, ble intervjuene gjennomført i omgivelser som informanten selv valgte ut. Enkelte intervjuer foregikk på Teams, andre på kaféer eller på informantenes studiested.

Respondentene ble informert om studiens formål, at det var frivillig å delta og at de kunne trekke seg når som helst uten konsekvenser. I starten av intervjuene gjorde jeg det klart for informantene mine at de ikke skal føle noe press når det gjelder å definere sin egen legning som bifil, og at det eneste kravet er at de tiltrekkes av flere enn ett kjønn, uavhengig av hvordan de selv definerer sin egen legning.

Under intervjuene brukte jeg lydopptaker. Ved å bruke opptaker kunne jeg sikre at alle detaljer i intervjuene ble fanget opp og analysert på en senere tidspunkt, og slik kunne jeg også være mer til stede i intervjusituasjonen. Jeg var forberedt på at det å gjennomføre intervjuer på kafeer kunne by på utfordringer når det gjelder lyd. Dette ble imidlertid ikke noe problem. Jeg benyttet meg av lydopptaker for alle intervjuene unntatt ett. Her oppstod det oppstod tekniske problemer, og jeg ble nødt til å skrive notater fra intervjuet umiddelbart etter intervjuet var ferdig, for å sørge for at jeg husket mest mulig av hva som ble sagt. Jeg var bevisst på at min hukommelse kan være påvirket av egne forventninger og fordommer, og at dette også kan påvirke hva jeg husker og ikke. Med dette i bakhodet, forsøkte jeg å være så objektiv som mulig.

Før første intervju med en informant, gjennomførte et testintervju på en medstudent for å øve meg på intervjurollen, da dette er noe jeg ikke har gjort siden bachelor-perioden. Dette testintervjuet gjorde meg tryggere, men jeg opplevde også at jeg ble mer og mer trygg i rollen som intervjuer i løpet av intervjuene jeg gjennomførte. Etter hvert var det enklere å stå i stillheten som oppstår iblant, samt å tørre å bevege meg utenfor intervjuguiden og følge opp dersom det kommer frem noe interessant. Dette gjorde at samtalene fløt bedre, og jeg opplevde at jeg mestret intervjusituasjonen på en relativt hensiktsmessig måte.

Lengden på intervjuene varierte, alt ettersom hvor mye informantene ønsket å fortelle. Mens enkelte av informantene hadde mye på hjertet når jeg avslutningsvis spurte om de har noe mer å føye til, hadde andre informanter lite å legge til her. Intervjuene varierte fra 44 minutter til 1 t og 16 minutter.

3.2 SDI og abduksjon

For analysen av datamaterialet har jeg brukt en fremgangsmåte inspirert av Tjoras (2017) stegvise deduktiv-induktiv metode (SDI). Metoden kan beskrives som en forskningsprosess med en oppadgående, induktiv prosess hvor man går fra empirien til teori, og en nedadgående, deduktiv prosess, hvor man sjekker teori opp mot det empiriske (Tjora, 2017). I dette delkapittelet vil jeg redegjøre for viktige steg i min analyse, fra transkribering til et forsøk på konseptualisering.

For å sørge for at viktig informasjon ikke gikk tapt og for å motvirke egne forutinntattheter og forventingers påvirkning på materialet, transkriberte jeg direkte det informantene sa (Tavory & Timmermans, 2014). Jeg inkluderte også pauser og ikke-verbal kommunikasjon som latter. Dette for å forsøke å bevare informasjon som ikke ble sagt direkte gjennom ord. Deretter kodet jeg transkriberingene etter prinsippet om empiri-nær koding, hvor jeg brukte direkte ord og sitater som kodenavn. Empirinær koding hjalp meg med å være åpen for temaer og perspektiver som kan oppstå underveis i intervjuene, og forståes som en induktiv prosess (Tjora, 2017). Dette opplevdes som særlig viktig i dette tilfellet, da jeg allerede hadde noe kunnskap og forventninger knyttet til temaet som ble undersøkt. Kodingen genererte totalt 283 koder.

Neste steg i analysen er å gruppere kodene. Her gikk jeg gjennom de totalt 283 kodene, og forsøkte å finne mønstre innad i dem for å sette fenomenene i en større sammenheng (Thagaard, 2009). Etter hvert begynte det å danne seg et bilde av hvilke temaer intervjuene dreide seg rundt. Med utgangspunkt i kodene gjennomførte jeg deretter en induktiv

gruppering som førte til følgende tematiske kodegrupper: «Fordommer og usynliggjøring», «Bifil identitet og tvil» og «Bifile valg i skeive relasjoner: beskyttelse og forståelse». Disse la så utgangspunktet for analysens tre hovedkapitler med samme navn. I løpet av grupperingen benyttet jeg meg av SDI-modellens tilbakegående deduktive steg hvor jeg hele tiden vurderte om det ga mening å gruppere kodene slik, og om de har indre konsistens (Tjora, 2017). Dette gjorde at jeg gjennomførte flere justeringer når det gjelder antall grupper samt hvordan de skal sorteres.

Kodegruppen «Fordommer og usynliggjøring» var en kategori jeg på mange måter hadde forventet at skulle dukke opp på bakgrunn av min gjennomgang tidligere forskning. Den ene kategorien i intervjuguiden – «opplevelser i skeive miljøer» baserte seg også på den samme tematikken. Kodegruppen «Fordommer og usynliggjøring» ble dermed utviklet ved at jeg kombinerte åpenhet for nye empiriske funn med en forståelse jeg hadde fra før av om fordommer og usynliggjøring av bifile (jf. Tavory & Timmermans, 2014).

Kodegruppene «Bifil identitet og tvil» og «Bifile valg i skeive relasjoner: beskyttelse og forståelse» representerer kategorier som gikk utover det som opprinnelig var planlagt i intervjuguiden, og hva jeg hadde forkunnskap om. Disse gruppene ble dannet basert på funn som fremkom både under intervjuprosessen og gjennom gjennomgang av kodene.

Kodegruppen «Bifil identitet og tvil» reflekterer en viktig tematikk som kom til syne gjennom intervjuprosessen. Det handler om bifile individers opplevelse av tvil knyttet til deres egen bifile identitet. Dette er en utfordring som ikke nødvendigvis var forutsett i intervjuguiden, men som viste seg å være en sentral del av informantenes erfaringer. Kodegruppen «Bifile valg i skeive relasjoner: beskyttelse og forståelse» er også en kategori som gikk utover det som var planlagt. Denne kategorien tar for seg bifile individers valg når det gjelder involvering i skeive relasjoner og hvordan de søker beskyttelse og forståelse i disse relasjonene.

Basert på mine empiriske funn i denne masteroppgaven, har jeg en ambisjon om å videreutvikle eksisterende teori for å bedre forstå og forklare fenomenet jeg undersøker. Under arbeidet med analysen av informantenes beskrivelser og erfaringer, så jeg store likheter med Iris Marion Youngs begrep om "kulturell imperialisme". Dette begrepet bidro til å forklare en del av de underliggende mekanismene for undertrykkelse i studiens kontekst, men jeg så også behovet for en mer spesifikk beskrivelse av undertrykkelsen som forekommer innad i skeive miljøer.

Dette inspirerte til begrepet "skeiv imperialisme" som en abduktiv konseptualisering. Ved hjelp av eksisterende teori og konsepter fikk jeg en dypere forståelse for fenomenet jeg så i det empiriske materialet. Denne utvekslingen mellom teori og empiri ga mulighet til å identifisere nye aspekter og dimensjoner av fenomenet skeiv tilhørighet og identitet.

Analyseprosessen i min masteroppgave har dermed abduktive elementer. Jeg har basert forskningen hovedsakelig på de dataene jeg har samlet inn, samtidig som jeg har latt teoretiske perspektiver og tidligere forskning påvirke min forståelse (Tavory & Timmermans, 2014).

3.3 Etiske betraktninger

3.3.1 Anonymisering og personvern

Som forsker har jeg vært bevisst på de etiske betraktningene knyttet til denne studien. Et av hovedpunktene er å ivareta informasjonssikkerheten og ta hensyn til informantenes personvern (Kvale & Brinkmann, 2012). For å sikre dette har jeg sørget for å bruke pseudonymisering av informanter samt anonymisering av andre karakteristikker som kan være gjenkjennende. For å sikre høy grad av anonymitet, og med tanke på at informantene kommer fra et potensielt relativt lite miljø, har jeg valgt å ikke oppgi alder til informantene. Jeg anser ikke alder som å være en relevant faktor for hver enkelt informant, og jeg har heller valgt å oppgi aldersspennet for informantene som er med i studien.

Prosjektet er godkjent av SIKT. I forkant av intervjuene ble informantene gitt et informasjonsskriv med informasjon om prosjektet og deres rettigheter. Jeg innhentet skriftlig samtykke fra alle deltakerne før jeg gjennomførte intervjuene. Dataene har blitt lagret på sikre servere. Etter at dataene har blitt brukt til formålet med studien, vil alt av materialet bli slettet innen 06.06.23. Dette har blitt gjort for å sikre at all data som er samlet inn i forbindelse med denne studien, blir håndtert på en ansvarlig og trygg måte og for å beskytte personvernet til deltakerne, i samsvar med SIKT sine tiltak for trygg behandling og oppbevaring av data.

3.3.2 Potensielt sårbare temaer

I denne masteroppgaven diskuteres temaer som berører seksuell orientering og identitet. Dette er noe som potensielt kan oppleves som veldig personlig og følsomt, spesielt når det innebærer å reflektere over egne opplevelser med eventuelle negative holdninger. Derfor var det nødvendig for meg å ta hensyn til sårbare temaer gjennom hele forskningsprosessen. Som forsker har jeg et spesielt ansvar for å beskytte sårbare grupper (NESH, 2021), og det krever

en bevissthet rundt hvordan jeg utformet intervjuguiden, gjennomførte intervjuene, og behandlet det innsamlede materialet.

Jeg var opptatt av å skape et trygt og tillitsfullt miljø for informantene mine, selv om enkelte av intervjuene ble gjort digitalt. Jeg startet hvert intervju med å etablere at informantene ikke var forpliktet til å svare på alle spørsmålene, og at de kunne velge å ikke snakke om temaer som var vanskelige for dem. Jeg lot dem etter beste evne sette tonen for samtalen.

For å kunne gjennomføre en etisk forsvarlig forskning på sårbare temaer som dette, er det nødvendig å ha godkjenning fra SIKT. I mitt tilfelle gjelder forsker jeg på bifile personer i skeive miljøer som kan ha hatt negative opplevelser på grunn av sin seksuelle orientering og identitet. Derfor var det viktig for meg å ta hensyn til potensielle risikoer og utfordringer gjennom hele forskningsprosessen for å sikre en trygg og etisk forsvarlig forskning.

3.4 Forskningens kvalitet

3.4.1 Pålitelighet og egen tilhørighet

Jeg ser det som relevant å ta diskutere min egen tilhørighet og engasjement knyttet til det bifile miljøet, og hvordan dette kan påvirke resultater i dette forskningsprosjektet (Kvale & Brinkmann, 2012). Jeg gikk inn med både forkunnskaper, erfaringer og en interesse for temaet, og antok til en viss grad hvilke temaer som skulle dukke opp i løpet av intervjuene. For å minimere denne påvirkningen, har jeg hele tiden forsøkt etter beste evne å være bevisst på mine egne fordommer og antakelser. Jeg har hatt som mål å være objektiv i min tilnærming og analyse av dataene, men min interesse og tilhørighet kan likevel ha hatt påvirkning for studiens pålitelighet. Samtidig kan min tilhørighet og personlige forståelse for tematikken denne studien omhandler, ha skapt en trygghet for informantene, samt en evne til å forstå hva som ligger mellom linjene og dermed stille relevante oppfølgingsspørsmål. Tjora (2017) argumenterer for at ideen om at forskeren bør være fullstendig nøytral i sin tilnærming er vanskelig å oppnå i praksis. Han hevder også at en viss interesse og engasjement for feltet man forsker på faktisk kan være en positiv faktor i forskningen (Tjora, 2017). Min tilknytning til miljøet og kunnskap om tematikken kan derfor argumenteres for både å ha vært en styrke og en svakhet for studiens pålitelighet. Tilnærmingen min til dette forskningsprosjektet hvor jeg har noen forkunnskaper og erfaringer knyttet til det aktuelle temaet, samtidig som jeg er bevisst på å være åpen for nye vinklinger og temaer, kan forståes som en form for kvalifisert naivitet (jf. Kvale & Brinkmann, 2012).

Bruken av empirinær koding kan argumenteres for å ha vært en styrke for oppgavens pålitelighet. Den kan også ha bidratt til å motvirke eventuelle metodiske svakheter som kan oppstå på grunn av min interesse for temaet. Ved å benytte empirinær koding ble jeg tvunget til å bevege meg utenfor de allerede utforskede stiene og mine egne forventninger. Dette åpnet opp for en mer åpen holdning til nye temaer og perspektiver.

3.4.2 Gyldighet og generaliserbarhet

Masteroppgavens gyldighet handler om hvorvidt jeg faktisk undersøker det som er oppgavens tema, og om analysen kan sies å reflektere informantenes opplevelser i møte med skeive miljøer (Kvale & Brinkmann, 2012). En oppgaves gyldighet sier noe om den «håndverksmessige kvaliteten» i forskningen (Kvale & Brinkmann, 2012, s. 253).

En faktor som kan ha påvirket gyldigheten av oppgaven er informantenes kunnskap om både egne erfaringer og skeiv teori. Det er relevant å diskutere hvordan flere av informantene i studien har hatt en omfattende forståelse av temaet, både basert på personlig erfaring, men også basert på kunnskap om eksisterende litteratur og forskning. Informantene kan ha vært påvirket av den eksisterende litteraturen og forskningen, og dette kan ha medført en viss fargelegging av deres perspektiver. Som et resultat kan informantene ha vært mindre til stede i sin egen "livsverden" og mer preget av eksterne kunnskapskilder. Dette kan ha hatt betydning for om hvorvidt jeg faktisk undersøker informantenes opplevelser, som er målet med denne masteroppgaven, eller om jeg også undersøker deres kunnskap om andres opplevelser.

For å styrke oppgavens gyldighet har jeg gjennom metodekapittelet forsøkt å være grundig og transparent. Hensikten har vært å gi leseren muligheten til å følge veien jeg har benyttet meg av for å komme frem til svarene og funnene som presenteres i oppgaven. For å fange informantenes opplevelser og erfaringer, som er målet med denne masteroppgaven, har jeg valgt dybdeintervjuer som en hensiktsmessig metode for innsamling av data. For å styrke kvaliteten på oppgaven har jeg vært bevisst på å forankre arbeidet mitt i relevant teori og tidligere forskning, slik at funnene mine blir presentert innenfor et faglig rammeverk.

På grunn av masteroppgavens kvalitative karakter er det viktig å erkjenne at målet ikke nødvendigvis er å generalisere funnene til resten av befolkningen. Denne oppgaven tar blant annet ikke høyde for kjønnsforskjeller som kan eksistere for hvilke typer utfordringer bifile møter. Dette er noe som kan være tilstedeværende, men som ikke blir diskutert i denne aktuelle oppgaven. Generaliserbarhet for denne studien får dermed en annen betydning. Gjennom arbeidet med masteroppgaven utviklet jeg begrepet «skeiv imperialisme». Dette kan

forstås som en konseptuell generalisering, hvor begrepet kan ha relevans også utenfor de spesifikke dataene som er analysert i masteroppgaven (Tjora, 2017).

4 Analyse

Både i løpet av intervjuene, og gjennom prosessen med koding og gruppering av koder har jeg identifisert følgende tre temaer som jeg nå vil presentere, hvor ord og sitater fra intervjuene blir brukt som underoverskrifter: (1) *Fordommer og usynliggjøring* (2) *Bifil identitet og tvil* (3) *Bifile valg i skeive relasjoner: Beskyttelse og forståelse*. Analysekapittelet er empirisk styrt, men jeg vil også se funnene i lys av tidligere forskning og teori. Jeg ser på det som relevant å blant annet benytte meg av Butlers (1990) begrep om heteronormativitet da dette er et begrep som blir brukt eksplisitt av enkelte av informantene gjennom deres fortellinger. Dette er også et konkret eksempel på at informantene er opplyste når det gjelder skeiv teori og forskning, slik det ble nevnt i metode-kapittelet. Empirien som blir presentert i dette kapittelet danner utgangspunktet for den mer teoretiske diskusjonen i kapittel 5, hvor jeg forsøker å samle trådene som ble presentert her, og se funnene i en større, teoretisk betydning i form av konseptualisering.

4.1 Fordommer og usynliggjøring

Informantene i studien beskriver opplevelser av fordommer og møter med stereotypier i det skeive miljøet på grunnlag av deres legning, samt frykten for å bli utsatt for slike fordommer. Selv om alle informantene er bevisste på bifobiske holdninger som eksisterer i det skeive miljøet, har ikke alle av dem opplevd å ha blitt direkte utsatt for dem.

4.1.1 Utro og usynlige

Nikola forteller at bifile møter andre former for utfordringer og stigma enn det andre skeive gjør, også fra andre i det skeive miljøet. Hun forteller at: «Bifile møter noen type utfordringer som monoseksuelle ikke gjøre. Det er en annen type stigma og en annen type måte å bli møtt av verden på. Og også innen vår egen minoritet da.». Dette beskriver innholdet begrepet "Bifobi", som er betegnelsen for negative holdninger og fordommer rettet mot bifile personer (Ochs, 1996).

Disse «typer utfordringene», som Nikola beskriver, er noe flere av informantene har kjent på kroppen selv. Aria forteller om en hendelse som skjedde rett etter hun «kom ut» som bifil. En lesbisk venninne forteller om at hun hadde hatt sex med en som hun trodde at også var lesbisk, men så viste det seg at personen var bifil. Venninnen syntes dette var en svært

ubehagelig opplevelse, og uttrykte avsky ved at hun nå hadde hatt sex med noen som potensielt hadde hatt sex med en mann.

Hun datet bare damer da også var det sånn at hun antok at de var lesbiske men så fant hun ut av at den hun holdt på med hadde vært med en mann. Og jeg husker at hun venta [luftet ut tankene sine] til oss vennene med at nå hadde hun vært i kontakt med en penis og var bare sånn skikkelig sånn nesten sånn som vi hadde sett på korona sånn uh nå har jeg vært borti noe sykdom. [...] Det tok jo bort litt sånn det var jo så tidlig i prosessen, så jeg var jo litt skremt.
(Aria)

Til tross for at Aria ikke direkte opplevde å bli diskriminert i denne situasjonen, gjorde ordene til venninna inntrykk på Aria. Dette gjorde hen bevisst på at slike fordommer faktisk eksisterer. Aria forteller at dette var tidlig i prosessen, og refererer da til hens tidslinje som bifil. En som har opplevd å bli møtt med de samme fordommene som venninnen til Aria skildret, er Luca. Før Luca kom ut som transmann, og da han fremdeles ble oppfattet som kvinne, var han på date med en kvinne. Han forteller at hun han var på date med gir uttrykk for at hun ikke dater bifile fordi hun ser på de som mer tilbøyelige for utroskap.

At lesbiske kvinner ikke ønsker å date bifile, og har negative holdninger ovenfor dem, er noe som flere av informantene har opplevd. Enten direkte eller indirekte. En annen, og kanskje mer skjult og indirekte form for bifobi som informantene forteller at de har opplevd, er å bli møtt med tvil rundt sin egen legning.

Jeg husker det var en venn som kom med et veldig dumt spørsmål. Da hadde jeg vært i to ganger forhold med menn, og det var før jeg kom ut som transmann, og ble lest som en kvinne. Og så begynte jeg å date, og date skeive, og da husker jeg det var en venn som så rart på meg og spurte: "Hva? Er du fremdeles bifil?".
(Luca)

Luca forteller videre at en vanlig oppfatning i samfunnet om du er en bifil mann, er at du bare på vei mot å bli homofil. Biseksualitet er med andre ord kun en fase i livet ditt før du etablerer deg, og ikke en reell, stabil legning. En overgangslegning. Her beskriver Luca en mekanisme som gjerne blir brukt ovenfor bifile: usynliggjøring. Ifølge Barker & Langdridge (2008) blir biseksualitet ofte feilaktig oppfattet som en fase som en person går gjennom på vei mot enten homoseksualitet eller heteroseksualitet. Bifile kan dermed bli sett på som enten lesbiske, homofile eller heterofile, og ikke som en egen seksuell orientering. Luca forteller om hvordan disse opplevelsene har påvirket hvordan han forholder seg til sin egen legning, og hvor synlig han ønsker å være.

De opplevelsene har gjort at jeg er mer og mer bevisst på å si at jeg selv når jeg har vært i et tokjønnsforhold har jeg blitt mer og mer bevisst på å si at det er ikke et heterofilt forhold fordi jeg er skeiv uansett. Uansett om partneren min er heterofil og cis ¹så er det fremdeles et skeivt forhold fordi at jeg er skeiv.

(Luca)

Det er viktig for Luca å tydeliggjøre at han er skeiv, særlig når han er i et forhold som kan oppfattes som et heterofilt forhold. Her beskrives en utfordring som er unik for mennesker under den bifile paraplyen: at et forhold sjeldent vil oppfattes som et bifilt forhold, og vil enten sees som et homofilt, lesbisk eller heterofilt forhold. Dette er noe som mine bifile informanter beskriver som utfordrende, og Luca understreker at det et skeivt forhold nettopp fordi hvert fall den ene er skeiv. Ut ifra sitatet til Luca tolker jeg det som at det eksisterer et grunnleggende ønske om å bli oppfattet som skeiv, og at skeivheten som ligger i den bifile identiteten er viktig for han. Jeg forstår det også slik at det er viktig for han at andre skal oppfatte han som skeiv.

Klara deler sine opplevelser knyttet til å være i et forhold med en partner av motsatt kjønn. Hun beskriver hvordan hun har mottatt ros og anerkjennelse for at hun *fremdeles* deltar på skeive arrangementer og er engasjert i skeive saker, til tross for hennes nåværende forhold med en cis mann. På overflaten kan dette tolkes som en positiv anerkjennelse av hennes engasjement og skeive identitet. Imidlertid er det en annen side ved denne situasjonen som Klara også påpeker. Hun føler at andre skeive ikke lenger ser henne som like skeiv nå som hun er i et forhold med en cis mann, i motsetning til da hun tidligere var i et forhold med en kvinne. Dette resulterer i at de gir henne overdreven ros og anerkjennelse, som om de tenker at hun ikke lenger hører til i den skeive gruppen hun fortsatt støtter. Klara opplever dermed en form for bifil usynliggjøring og fordommer knyttet til bifil identitet.

Funnene i dette delkapittelet har likhetstrekk med tidligere forskning om bifiles opplevelse av usynliggjøring og diskriminering. Informantene deler sine erfaringer med bifobi og tvil rundt bifiles legning, som tidligere er beskrevet som "bi-erasure" (Morgenroth et al., 2020). Dette samsvarer med teorien om bifiles utfordringer med stigma og måten de blir møtt av andre i det skeive miljøet (McCann, 2022; McCormick & Barthelemy, 2021). Bifile opplever også usynliggjøring av sin legning, der biseksualitet blir sett på som en overgangslegning, og at de

¹ Cis-begrepet beskriver personer som "identifiserer seg med kjønnnet som samsvarer med det biologiske kjønnnet som ble tildelt ved fødselen" (American Psychologist Association, 2015).

egentlig er på vei mot enten homoseksualitet eller heteroseksualitet (Barker & Langdridge, 2008).

4.1.2 Frykten for fordommer

Jeg har aldri møtt en person som har sagt til ansiktet mitt, nei du er bifil, jeg vil ikke date deg, men det er definitivt en bekymring når jeg er i queer spaces at det skal være en reaksjon.

(Nikola)

Nikola, som er en av informantene som forteller at hun aldri selv har opplevd direkte former for diskriminering basert på legningen sin, uttrykker likevel at dette er noe som er en bekymring hun har når hun er rundt andre skeive som ikke er bifile. Basert på det Luca og Aria fortalte om at lesbiske kvinner eksplisitt har gitt uttrykk for at de ikke ønsker å date bifile kvinner, er denne bekymringen på ingen måter irrasjonell.

I kapittelet over beskrev jeg hvordan Aria ble møtt med indirekte bifobiske holdninger kort tid etter hen «kom ut». Videre forteller hen om hvordan dette har gjort at hen har en redsel for å ikke bli trodd når det gjelder legningen sin. Aria blir stilt spørsmålet: «Har du noen gang opplevd at andre skeive har tvilt på legningen din?»

Nei, jeg tror ikke det, jeg tror heller det har vært min redsel for å ikke bli trodd da på en måte. Og kanskje basere seg litt på den første bifobiske opplevelsen. Men jeg har aldri opplevd eller hørt eller vært i et eh rom hvor folk har sagt det da.

(Aria)

Den opplevelse hen hadde helt i starten hvor en lesbisk kvinne fortalte at hun syntes det var ekkelt å ha vært med en bifil jente, har altså påvirket Aria utover å være bekymret for at andre skeive ikke skal ha lyst til å date hen, det har også gjort at Aria sitter med en redsel for at skeive skal tvile på at den bifile legningen er reell.

Også Alex forteller at hun aldri har opplevd direkte vonde situasjoner basert på sin seksuelle orientering. Hen understreker at hen føler seg heldig, og gir uttrykk for dette er noe som på ingen måte er en selvfølge når hen har den legningen hen har. Alex forteller: «Så jeg har fremdeles til gode å høre sånn ubehagelige møter, både liksom fra heterofile, men også skeive. Så jeg føler meg veldig heldig». Videre forklarer hun at hun er bevisst på reaksjoner det er vanlig at bifile møter, deriblant at man skal få beskjed om at man må «bestemme seg», med implikasjoner til at den bifile legningen ikke er en reell legning. Til tross for at hun ikke selv mener hun har hatt noen direkte bifobiske opplevelser, forteller hun at det kan være vanskelig å definere hva som faktisk er bifobisk:

Det er vanskelig å sette fingere på det og si at det var bifobisk eller hva enn det nå skal være. Det er mer sånn at det er noe som var ubehagelig, men så er det vanskelig å sette ord på det.
(Alex)

Informantenes beretninger viser at bifile personer har bekymringer knyttet til bifobi og at andre skal tvile på deres legning. Informantene uttrykker frykt for reaksjoner og avvising i queer-miljøer. Selv om noen ikke har opplevd direkte bifobiske situasjoner, er de bevisste på vanlige reaksjoner slik som at du må "bestemme deg", med en undertone farget av at biseksualitet ikke er en ekte legning. Disse erfaringene viser at bifobi kan være subtil og vanskelig å gjenkjenne som nettopp det.

4.2 Bifil identitet og tvil

Gjennom intervjuene dannet det seg et bilde av hvordan informantene som identifiserer seg under den bifile paraplyen på mange måter har en flytende forståelse av både kjønn og seksualitet, og at dette er noe de opplever at skiller bifile fra andre skeive.

I motsetning til andre legninger som heterofil, lesbisk og homofil, forteller ikke bifil-begrepet nødvendigvis noe om kjønn. Hverken når det gjelder kjønn til personen som identifiserer seg med legningen, eller for aktuelle partnere. Dette åpner for et spekter av kjønnsidentiteter og tiltrekningsmønstre. Den komplekse, bifile identiteten er noe flere av informantene forteller at blir misforstått. I dette kapittelet vil jeg beskrive og analysere noen av erfaringene og oppfatningene informantene har knyttet til kjønn og seksualitet.

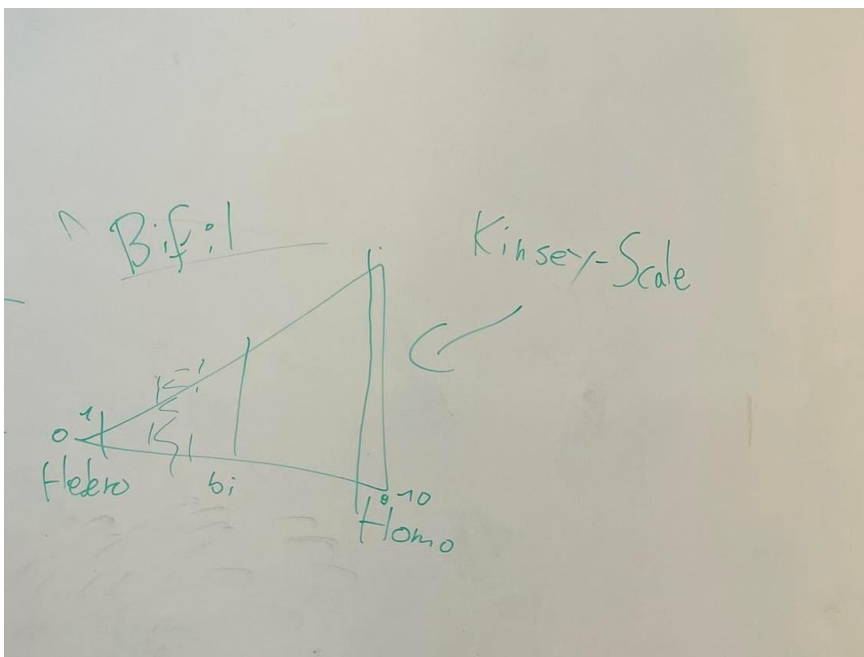
Flere av spørsmålene i intervjuguiden handlet om legning, men informantene ble kun stilt ett spørsmål om kjønn, som handlet om hvilket pronomen de brukte, og hva kjønnsidentiteten deres var. Likevel var kjønn et tema som flere av informantene selv kom inn på av eget initiativ, og det fremstod som noe som mange av informantene har reflektert en god del rundt.

4.2.1 Det er ikke nødvendigvis «fifty fifty» - den komplekse, bifile identiteten

I denne oppgaven brukes begrepet bifil som en paraplybetegnelse på folk som tiltrekkes av flere kjønn, og det er viktig å merke seg at det eksisterer en stor variasjon av måter å betegne sin seksualitet og romantiske tiltrekning på, under dette overordnede begrepet. Aria forteller at en vanlig antakelse når det gjelder bifile er at de er femti-femti tiltrukket av kvinner og menn. Dette er ikke nødvendigvis tilfellet, og gjennom intervjuene har alle informantene hatt ulike forklaringer på hva de selv legger i legningen sin, hvilken merkelapp de bruker og hvorfor de velger å definere legningen sin på den måten de gjør. Mens enkelte har en

oppfatning av hvor mye de tiltrekkes av det feminine og det maskuline, mener andre at dette er helt uinteressant.

Robin er en av informantene som har et tydelig reflektert forhold til sin legning. Hen forteller at hen er biseksuell, men ikke biromantisk. Dette forklarer Robin med at hen tiltrekkes av alle kjønn rent seksuelt, men foretrekker å være i romantiske forhold med kvinner. Robin ønsker å forklare legningen sin nærmere, og spør om det er ok at hen tegner en såkalt «Kinsey-scale»² for å illustrere bedre hvordan hen forstår sin egen legning og tiltrekningsmønster. Vi sitter på et rom hvor det er både tavle og tusj, og jeg er veldig positiv til å se en visuell fremstilling av det vi ellers bare prater om. Robin tegner en skala fra 0-10, hvor 0 er heterofil, 5 er det nivået man gjerne tenker at bifile er – altså femti-femti tiltrukket av kvinner og menn, og 10 er homofil eller lesbisk (se Figur 1). Robin plasserer seg selv på 3, altså ikke helt i midten, og nærmere heterofil enn homofil, men er åpen for at dette er noe som kan endre seg med tiden.

Figur 1- Robins illustrasjon av skala for legning

Jeg spør så om hen kan vise meg hvor på skalaen den bifile identiteten plasseres etter hens oppfatning. Robin beskriver at hen oppfatter bifili som å ligge et sted mellom 1 og 9, og at alt der imellom kan falle inn under definisjonen på bifil. Robin påpeker at å være «litt» bifil er altså nok for å kunne identifisere seg som bifil.

² Kinsey-skalaen er et verktøy for å måle og klassifisere individets seksuelle orientering på en kontinuerlig skala fra eksklusiv heteroseksualitet til eksklusiv homoseksualitet (Kinsey et al. 2003)

Iben velger å ikke bruke den bifile kategorien for å beskrive legningen sin, men bruker heller den mer ukjente saffiske merkelappen, som den eneste av informantene. Dette er en merkelapp som gjerne blir sidestilt med den lesbiske identiteten, men Iben oppfatter merkelappen litt annerledes. Hun forklarer at det hun legger i «saffisk» er at hun «er tiltrukket av kvinner, men det er ikke 100% lesbisk greie». Derfor oppleves den saffiske merkelappen som mer treffende enn den bifile. Slik kommer hun seg også unna antakelsen om at bifile tiltrekkes like mye av kvinner som menn.

Hun forklarer videre at hun oppfatter begrepet «saffisk» som mer åpent, og at det ikke utelukker noen kjønn slik en ville gjort ved å kategorisere seg som for eksempel lesbisk. Iben forklarer videre at en forutsetning for tiltrekning er feminitet, uavhengig av kjønn. Hun forteller at hun var i forhold med en ikkebinær-person en stund. Når partneren begynte å endre kjønnsuttrykk fra det feminine mot det mer maskuline, forsvant tiltrekningen og det ble mindre interessant. Hun forteller at «når det heller mot det mer maskuline blir det mindre tiltrekkende for min del». Aria har en beskriver et lignende tiltrekningsmønster bare mot det maskuline, og forteller at hen «liker maskulinitet uansett kjønn». I Iben og Aria sitt tilfelle baseres romantisk tiltrekning på hvordan en potensiell partner uttrykker kjønn sitt, og ikke nødvendigvis kjønn i seg selv.

Noen av informantene opplever altså at den bifile kategorien – eller mer spesifikke underkategorier av den – som treffende, og at det er rom for deres unike og komplekse identitet i den. Dette gjør ikke Alex. Hun forklarer at den bifile kategorien ofte fører med seg et fokus på hvor mange prosent tiltrekkes du av det og det kjønn. Dette er noe som oppleves som irrelevant og unødvendig. Å la være å identifisere legningen, eller å kategorisere den som ukategorisert skeiv, slik som Alex, kan derfor forstås som et forsøk på å unngå slike spørsmål og antakelser, samt å bli plassert i en kategori som fører med seg disse antakelsene, slik den «bifile» kategorien gjør.

Klara, derimot, skiller seg fra Alex, Iben og Aria ved å ha en annen tilnærming til tiltrekning. Mens de andre informantene har reflektert over sine preferanser innenfor maskuline eller feminine personer, har ikke Klara noen klare preferanser knyttet til kjønn eller kjønnsuttrykk. Dette bidrar til en bredere forståelse av mangfoldet blant bifile og deres ulike opplevelser av tiltrekning. Kjønn og kjønnsuttrykk er uinteressant for henne og hennes tiltrekning.

Til tross for at samtlige av informantene teoretisk faller inn under den bifile paraplyen, definerer de legningen sin på flere ulike og unike måter. Felles for de er at de har et reflektert

forhold til merkelappen de velger å bruke, eller la være å bruke, samt at de på et eller annet vis tiltrekkes av flere enn ett kjønn. Informantenes fortellinger reflekterer et flytende syn på seksualitet som utfordrer binære konsepter og tradisjonelle forventninger. Den bifile identiteten er mangfoldig og varierer blant enkeltpersoner, og innebærer ikke nødvendigvis en lik grad av tiltrekning til kvinner og menn. Videre inkluderer den også tiltrekning til mennesker som ikke definerer seg som hverken kvinne eller mann. Istedenfor beskriver informantene et bredere spekter av tiltrekning og erkjenner at de selv kan bevege seg langs denne skalaen.

4.2.2 «Jeg har ikke noen særlig sterk kjønnsfølelse»- opplevelse og utøvelse av kjønn
Det å ha et reflektert forhold til eget kjønn og kjønnsuttrykk er noe flere av informantene understreker viktigheten av. Flere av informantene er ikke-binære, og har da tatt stilling til sitt eget kjønn og hvordan de ønsker å uttrykke kjønnet sitt på i den grad at de plasserer seg selv utenfor låste kjønnskategorier, og utøver kjønn uavhengig av den binære kjønnsforståelsen. Men også flere av de som definerer seg innenfor kvinne/mann kategoriene forklarer at kjønn er noe de har tatt stilling til og har et reflektert forhold til, da enten i den grad at de er usikre på om de virkelig er en kvinne/mann, eller i den grad at de er komfortable i den kjønnskategorien de befinner seg i, men likevel er åpne for at dette er noe som kan endre seg, eller eventuelt har endret seg tidligere.

Kim, som identifiserer seg som ikke-binær, beskriver hvordan hen oppfatter sammenhengen mellom kjønnsidentitet og legning. Kim forteller at hen «[...] synes det er behagelig å ha en merkelapp som ikke sier noe om ditt eget kjønn». Den bifile kategorien forteller ikke noe om kjønnet ditt, og derfor behøver du heller ikke å kategorisere kjønnsidentiteten din, slik du må dersom du identifiserer deg som lesbisk eller homofil. Til tross for at biseksualitet er en kategori for legning, på lik linje med den lesbiske og homofile kategorien, oppfattes den likevel derfor som mer åpen, og gir rom for å eksperimentere med kjønn og kjønnsuttrykk.

Tidligere i oppgaven beskrev jeg hvordan Aria tiltrekkes av mennesker uavhengig av kjønn, men foretrekker maskuline mennesker. Om de er kvinner, menn eller ikke-binære, derimot, er helt uinteressant for henne. Fraværet av interesse for de binære, heteronorme kategoriene for kjønn vises også i måten hen oppfatter sitt eget kjønn, og forteller at «jeg har ikke noen særlig sterk kjønnsfølelse». Både Aria og Kim identifiserer seg som ikke-binære, og oppfatter kjønn som likegyldig.

Informantenes fortellinger viser at deres forståelse av kjønn harmonerer med Butlers (1990) argumentasjon om at kjønn ikke er en statisk kategori man har, men heller noe man kontinuerlig skaper og utfører. Informantene beskriver hvordan deres opplevelse av kjønn ikke er begrenset til tradisjonelle binære forståelser, men heller en mer flytende og konstruert dimensjon av identitet. Dette stemmer overens med Butlers (1990) teori om kjønn som en sosial konstruksjon som stadig utfordrer og overskrider normer og forventninger.

4.2.3 «Har jeg forestilt meg noe?»

Flere av informantene uttrykker enten at de tviler på sin egen legning, eller at de har vært usikre tidligere i livet. De uttrykker også tvil rundt sitt eget kjønn. Slik jeg beskrev i metodekapittelet, er mange av informantene samfunnsengasjerte på skeive sine vegner, og har mye kunnskap om skeiv teori. Informantene sitter dermed ikke bare med erfaringer fra eget liv, men de har også kunnskap om skeiv litteratur og forskning. Dette kommer til uttrykk blant annet ved at flere av informantene forteller at de er bevisste på at samfunnet er bygget på heteronormative verdier, og analyserer sine egne erfaringer og sin egen legning med denne bevisstheten i bakhodet. Er den heteronorme tiltrekningen de opplever kun et resultat av sosialisering? Hva deres egen identitet og hva er samfunnet?

I delkapittel 4.2.1 ble det presentert Robin og hens erfaring med biseksualitet ved bruk av en skala. Robin delte at hen identifiserte seg nærmere "heterofil" enn "homofil" på skalaen, og ikke midt i. Videre i Robins fortelling om forholdet til egen identitet og seksuell orientering, ble det også diskutert en tvil som oppsto på grunnlag av å ikke ha en seksuell orientering som kan plasseres midt på skalaen for seksualitet.

Robin forteller at hen føler at hen må forsvare sin egen legning for seg selv. Hen beskriver at hen selv har stilt spørsmålstegn ved å kategorisere seg selv som bifil, nettopp fordi at hen ikke er tiltrukket femti/femti til kvinner og menn. Dette er en forståelse av den bifile identiteten hen har en opplevelse av at er utbrett hos mange, og som hen ikke passer inn i. Robin stiller også spørsmålstegn om hvorvidt det at hen er mer tiltrukket av kvinner eller mennesker med feminine trekk i stor grad er et resultat av normer hen har blitt påført gjennom livet. Robin lurte også på om hen har ubevisste fordommer ovenfor homofile som påvirker hens preferanser for menn.

Slik det har blitt beskrevet i tidligere kapitler, bruker Robin pronomenet «hen», men identifiserer likevel sin egen legning gjennom begrepet heteroromantisk. Det Robin legger i dette begrepet er at hens romantiske tiltrekning er rettet mot kvinner. Videre oppfatter hen at

den skeive delen av hens seksuelle identitet som den delen som tiltrekkes av menn. Dette kan virke motstridende da «hetero» beskriver en tiltrekning til det motsatte kjønn. Dersom Robin ikke definerer seg som mann kan det være utfordrende å forstå at tiltrekning mot kvinner er heterofilt, mens tiltrekningen av menn er skeiv. Det kan likevel være et uttrykk for en usikkerhet knyttet til sin egen kjønnsidentitet, som også er noe hen beskriver senere i intervjuet «[...] jeg er usikker på om jeg er en mann eller ikke. Jeg bruker både han og hen. Foretrekker hen, men jeg er jo vokst opp som en mann.»

Robin forklarer at hen er oppdratt og sosialisert til å bli en mann, og er komfortabel med at folk omtaler hen som «han», selv om hen foretrekker «hen». Robin stiller spørsmålstegn ved om den maskuline delen av hens kjønnsidentitet og uttrykk kun er et resultat av samfunnets forventninger, og er usikker på hva som er hen selv, og hva som er heteronormen. Robins oppfatning av kvinner som det motsatte kjønn, til tross for at hen bruker pronomenet "hen", kan tolkes som et resultat av å ha blitt oppdratt i et samfunn som bygger på heteronormative og binære normer for kjønn.

Alex beskriver lignende tanker knyttet til egen kjønnsidentitet. Hun forteller at hun i det siste har begynt å stille spørsmålstegn ved hva det vil si å være kvinne, og om hun passer inn i det narrative. Hun kommer likevel til den konklusjonen at det ikke nødvendigvis handler om at hun ikke ønsker å være en kvinne, men heller at hun ikke vil begrense seg til de forventningene som ligger til det å være en kvinne.

Jeg føler meg jo som en kvinne og ville ikke vært noe annet enn det, men så er det likevel et eller annet som skurrer uten at jeg kan sette ord på det. Og jeg tror at det går mer på forventningene til hva det vil si å være kvinne mer enn at jeg ikke vil være kvinne.
(Alex)

Alexs refleksjoner rundt kjønnsidentitet avslører en indre konflikt mellom å identifisere seg som kvinne og samtidig føle at noe ikke stemmer helt. Hun utfordrer det etablerte narrative om hva det vil si å være kvinne og ønsker ikke å begrense seg til de forventningene som knytter seg til denne identiteten. Dette kan indikere en bevissthet om samfunnets forventninger og en vilje til å utforske og definere seg selv på egne premisser. Samtidig beskriver Alex hvordan hun har blitt indoktrinert i det heteronormative livet, hvor det forventes at man skal ha en viss interesse for det motsatte kjønn; «Man er så indoktrinert i det heteronormative livet at man overbeviser seg om at man skal være litt interessert i gutter».

Alexs beskrivelse av å føle seg tvunget til å være "litt interessert i gutter", og Robins frykt for at hen har en preferanse for kvinner fordi hen er oppdratt slik, er en konkret manifestasjon av det konseptet Judith Butler (1990) refererer til som "compulsory heterosexuality". Ifølge Butler (1990) blir heteroseksualitet påtvunget som normen, noe som kan føre til at enkeltpersoner tror de er heterofile selv om de egentlig ikke er det. Denne tvungne heteroseksualiteten opererer gjennom kulturelle og sosiale mekanismer som presser enkeltpersoner til å internalisere og akseptere heteroseksualitet som den eneste gyldige formen for seksualitet. Alexs beskrivelse av å føle seg tvunget til å være "litt interessert i gutter", reflekterer hvordan samfunnets normer og forventninger indoktrinerer enkeltpersoner til å tilpasse seg heteronormativiteten. Dette innebærer at man blir overbevist om at man skal ha en viss tiltrekning til det motsatte kjønn, selv om ens egne preferanser eller legning kan være annerledes. Både Alex og Robin uttrykker en bevissthet rundt disse normene, og som en konsekvens av dette har de tvilt på sin egen seksualitet. Hva er sine egne preferanser, og hva er samfunnets preferanser?

Dette kapittelet gir et innblikk i Robins og Alexs refleksjoner rundt deres kjønnsidentitet og seksualitet, og hvordan samfunnets forventninger påvirker deres oppfatninger og selvforståelse. Både Robin og Alex stiller spørsmålstegn ved de etablerte normene og utfordrer det binære kjønnsparadigmet. Robin reflekterer over hvordan hens oppvekst som mann har formet hens identitet og stiller spørsmål ved hva som er ekte for hen selv og hva som er påvirkning fra samfunnet. Alex på sin side reflekterer over det heteronormative livet og hvordan hun føler seg tvunget til å være "litt interessert i gutter". Begge beskriver en indre konflikt mellom egne følelser og samfunnets forventninger. Denne refleksjonen viser en bevissthet om og et ønske om å frigjøre seg fra normer og definere sin identitet og seksualitet på egne premisser.

4.3 Bifile valg i skeive relasjoner: Beskyttelse og forståelse

I dette kapittelet presenteres en sentral tematikk knyttet til bifiles opplevelser i skeive miljøer og deres søken etter tilhørighet. Gjennom analysen vil jeg utforske hvilke valg bifile tar når det gjelder både romantiske og vennskapelige relasjoner, og hva som ligger bak disse valgene. Ved å dykke ned i informantenes perspektiver og erfaringer, vil dette kapittelet gi innsikt i hvordan bifile navigerer gjennom et landskap av usynliggjøring, begrensninger og tvil i møte med andre skeive individer.

4.3.1 Et fellesskap som utfordrer alle former for heteronormativitet

I dette kapittelet utforskes informantenes preferanser når det gjelder vennskap og romantiske relasjoner, og hvordan disse preferansene er forankret i deres opplevelse av støtte og forståelse blant likesinnede. Informantene uttrykker en tydelig tendens til å foretrekke relasjoner med personer som utforsker og eksperimenterer med kjønn, samt andre bifile individer, framfor cispersoner og monoseksuelle. En fellesnevner blant informantene er deres opplevelse av manglende forståelse og anerkjennelse fra andre skeive når det gjelder deres seksualitet og den kompleksiteten den innebærer. I tillegg blir det påpekt at visse skeive miljøer kan være sterkt preget av heteronormativitet, noe som skaper en følelse av utrygghet og manglende velkomst for informantene.

Mens så er det liksom queer miljøer som er veldig sånn at det skal være en maskulin og en feminin, og det skal være liksom helst cis og ja.. Og det finnes liksom både blant menn og kvinner og i både lesbiske miljøer og homofile mann miljøer, men jeg henger ikke der, jeg synes det er intimiderende og ja i noen av dem føler jeg meg ikke velkommen i det hele tatt.
(Nikola)

Dette sitatet fra Nikola reflekterer hennes opplevelse av enkelte skeive miljøer som opprettholder stereotypiske oppfatninger om maskulinitet, femininitet og cismativitet. Nikola peker på at disse normene kan være dominerende både blant menn og kvinner i både lesbiske og homofile miljøer. Hun uttrykker at hun ikke føler seg komfortabel i slike miljøer og til og med opplever at hun ikke blir ønsket velkommen. Sitatet indikerer at Nikola søker et fellesskap som utfordrer og bryter med disse normene, og som gir henne rom til å være seg selv utover de binære normene.

Også Robin uttrykker sin preferanse for bifile romantiske relasjoner. Denne preferansen begrunner Robin med at andre bifile personer er mer åpne og setter spørsmålsteget ved hvordan samfunnet er. Fremfor å akseptere en boks for kjønn eller seksualitet, så utfordrer de den. Dette reflekterer en oppfatning av noe unikt ved bifile personer, nemlig deres evne til å utfordre og problematisere samfunnsmessige konvensjoner. Det står i motsetning til det Nikola beskriver som en utfordring i visse skeive miljøer, hvor binære perspektiver på kjønn kan være dominerende. Robin verdsetter bifile personers åpenhet og evne til å utforske og utfordre ulike dimensjoner av seksualitet og kjønn, noe som tiltrekker hen og vekker hens interesse. Dette indikerer et ønske om å være i relasjoner der det er rom for å tenke utenfor boksen og bryte med tradisjonelle forventninger og normer, på lik linje med hvordan Robin gjør det.

Mens Robin legger vekt på bifile personers generelle holdninger og åpenhet i samfunnet, kan man se at Luca vektlegger mer individuell og personlig opplevelse av kjønn og hvordan bifile partnere forstår og anerkjenner den skeive posisjonen på en dypere måte.

Jeg er mer komfortabel med å være sammen med folk som definerer seg som bifile. Eh.. Fordi de forstår mye mer også av den skeive posisjonen også føler jeg på en måte at de kan se meg som et helt menneske og ikke på en måte ubevisst feilkjønne meg eller lese meg som noe annet enn det jeg er.

(Luca)

Luca argumenterer for at bifile personer har en dypere forståelse av den skeive posisjonen og en større innsikt i kompleksiteten i hans identitet. Han er en trans-mann, og opplever at bifile i større grad bruker korrekt kjønn og pronomen. Det at han foretrekker både romantiske og vennskapelige relasjoner med andre bifile forteller han at er et «bevisst valg». Sitatet over peker på betydningen av å bli anerkjent og forstått i sin helhet, uten å bli redusert til stereotypier eller misoppfatninger basert på kjønn eller seksualitet. Lucas kommentar reflekterer behovet for å være i relasjoner der ens identitet og erfaringer blir respektert og forstått på en dypere nivå. Luca deler videre hvordan andre bifile personer har en dypere forståelse av hva bifobi innebærer, og hvordan dette påvirker deres evne til å anerkjenne og respektere hans bifile identitet. Han uttrykker en trygghet i å være sammen med bifile mennesker, da de ikke vil usynliggjøre ham basert på kjønnsstilhørighet til en eventuell partner. Dette viser hvor viktig det er for Luca å være i et fellesskap der hans bifile identitet blir forstått og akseptert, uavhengig av hvem han er sammen med.

Jeg synes også det er veldig fint fordi at de forstår også konseptet med eh bifobi og liksom fordømmer mot bifobi og da vet jeg også at de ikke vil glemme det at jeg kommer til å være bifil uansett hvilket kjønn partneren min har.

(Luca)

Alex beskriver også bifile relasjoner som en verdifull ressurs, men av en av en litt annen årsak enn Luca og Nikola. Hun ønsker å ha bifile venner på grunn av deres potensial til å adressere tvil og usikkerhet knyttet til hennes egen skeive identitet, og uttrykker et sterkt ønske om å ha flere bifile venner som kan bidra til å motvirke følelsen av «imposter-syndrom»³, som er noe hun sier at hun har slitt en del med. Alex beskriver at dette «imposter-syndromet» kommer til uttrykk ved at hun selv stiller spørsmålsteget ved om hun *egentlig* er bifil, og om hun har satt

³ "Imposter-syndrom" er en psykologisk tilstand der en person føler seg som en bedrager (Clance & Imes, 1978)

seg selv inn i en boks hun ikke tilhører. Hun er redd for at hun egentlig ikke er skeiv, og av en eller annen grunn har innbilt seg det. Hvorfor hun skulle innbilt seg dette, derimot, har hun ikke noe svar på. Alex ser på bifile venner som en kilde til støtte og anerkjennelse i øyeblikk der hun tviler på sin egen skeive identitet, og bifile venner er derfor viktig for henne for å beskytte seg fra indre fordommer fra henne selv.

Dette kapittelet viser hvordan bifile tar bevisste valg når det gjelder vennskapelige og romantiske relasjoner for å skjerme seg selv mot usynliggjøring og fordommer, fra andre og fra seg selv. Informantene gir uttrykk for at de foretrekker å være i romantiske forhold med personer som eksperimenterer med kjønn eller andre bifile, i stedet for cispersoner og monoseksuelle individer. Dette valget skyldes deres opplevelse av at andre skeive ikke nødvendigvis forstår eller anerkjenner deres komplekse seksualitet og kjønnsidentitet. Informantene opplever at noen skeive miljøer er begrenset av binære oppfatninger av kjønn og sterke forventninger til maskulinitet og feminitet. Dette kan føre til at de ikke føler seg velkomne eller komfortable i disse miljøene. Som en kontrast søker informantene derfor fellesskap som utfordrer alle former for heteronormativitet og har en mer flytende forståelse av seksualitet og kjønn.

4.3.2 «Står mellom to stoler og prøver å balansere»

I kapittelet over beskrev jeg hvordan informantene foretrekker relasjoner med andre bifile fordi de føler en trygghet og en gjensidig forståelse ovenfor andre som også utfordrer alle former for heteronormativitet. I dette kapittelet vil jeg se på informantenes opplevelse av tilhørighet til skeive miljøer utenfor relasjoner med andre bifile.

Som ikke-binær og bifil så har du tilhørighet i alle retninger. Du kan identifisere deg litt med lesbiske miljøer du kan identifisere deg litt med mannlige homofile miljøer, du kan identifisere deg med transmiljøer[.], så du føler litt på den der litt på innsida og litt på utsiden. Så det er kanskje særlig når du er med de som er trans og alle de er bifile så er det kanskje bare da du ikke er på innsida og utsida.

(Kim)

Her beskriver Kim at hen opplever litt tilhørighet til mange ulike miljøer. Likevel er det kun når hen er med folk som er trans og bifile at hen ikke føler seg både på innsiden og utsiden. Det at bifile kan passere i ulike grupper, gjør det ikke bare vanskelig for bifile å finne en plass hvor de passer ordentlig inn, men studier viser at dette også være en viktig faktor for hvorfor det eksisterer fordommer og negative stereotypier ovenfor den bifile gruppen i den øvrige skeive gruppen. Mulick & Wright (2002) beskriver hvordan bifiles komplekse identitet gjør

det mulig for gruppen å passe inn i ulike deler av skeive miljøer, slik som også Kim beskriver. Dette kan føre til at det kan være vanskelig for andre skeive å identifisere hvem som er bifile. Denne usikkerheten kan igjen føre til et ubehag knyttet til bifile (Mulick & Wright, 2002).

Ikke alle informantene opplever delvis tilhørighet til andre grupper i det overordnede skeive miljøet. Slik det kom frem i kapittel «Et fellesskap som utfordrer alle former for heteronormativitet» opplever Nikola at hun ikke føler seg velkommen i skeive miljøer hvor kjønnsnormene er binære og fremtredende, og hvor det er tydelige skiller mellom maskulinitet og femininitet, noe hun mener at er normer som eksisterer i både lesbiske og homofile miljøer. Hennes mer flytende syn på kjønn og seksualitet krasjer med dette, og hun opplever at hun har lite tilhørighet til skeive miljøer utenfor den bifile paraplyen og deler av transmiljøet. Det er med andre ord for store forskjeller med hvilke verdier som er viktige for henne, og hvilke verdier og normer hun opplever at er fremtredende i andre skeive miljøer utover bifile og trans-miljøer.

Å forholde seg til resten av det skeive miljøet som bifil kan altså se ut til å by på flere utfordringer. Luca forteller at en utfordring med resten av det skeive miljøet er at han opplever at de ikke er bevisst på hvilke andre former for utfordringer som andre enn de selv har, deriblant bifile. Lesbiske og homofile kjemper sin egen kamp, glemmer at andre har andre utfordringer, hevder han. Dette er noe Luca opplever som problematisk. Noe av det som gjør tilhørigheten til det skeive miljøet vanskelig er med andre ord ikke bare det at bifile kan oppleve å bli møtt med negative stereotypier og fordommer, men også at de opplever at andre skeive ikke er klar over utfordringene som bifile møter.

Denne blindheten eller uvitenheten som Luca beskriver, er noe også Aria forteller om. Etter å ha fortalt om en opplevelse med at den bifile legningen gjerne blir misforstått, spør jeg om hvem som misforstår, og er det andre skeive eller er det heterofile? Aria svarer at heterofile ofte er nysgjerrige og gjerne vil vite mer. Andre skeive derimot, er lite interessert i å snakke om saker om angår bifile og den bifile legningen. Fremfor å stille spørsmål, opplever Aria at det heller blir antagelser.

Heterofile er mer nysgjerrige da. Mens med skeive så blir det ikke snakket så åpent om da og det synes jeg nesten er litt sånn trist. Fordi da blir det liksom lesning av undertoner da også det at det blir så underforstått da, og skjønner jeg ikke helt hva de tenker om meg da. Så da vil jeg heller at det skal ja hvis de har spørsmål da så at de heller kommer med det i stedet for hva blir alternativet da? Antagelser?

(Aria)

Aria beskriver hvordan det kan være en utfordring å bli møtt med manglende forståelse og anerkjennelse fra andre skeive individer når man identifiserer seg som bifil. Hun peker på en "blindhet" eller uvitenhet i det skeive miljøet, der andre skeive personer ikke er bevisst på de spesifikke utfordringene og perspektivene som bifile mennesker kan ha. Dette kan forstås som en form for usynliggjøring av bifile personer, og knyttes til begrepet om «bi-erasure» (Morgenroth et al., 2020.)

Dette kapittelet har belyst flere utfordringer knyttet til bifiles opplevelse av tilhørighet i det skeive miljøet. Informantene beskriver en dobbelthet i sin tilhørighet, hvor de føler seg både på innsiden og utsiden av ulike grupper. Denne kompleksiteten kan gjøre det vanskelig å finne en plass hvor de passer ordentlig inn. Samtidig opplever bifile ofte usynliggjøring og manglende forståelse fra andre skeive individer, noe som kan forstås som et resultat av en manglende bevissthet om bifile erfaringer og perspektiver.

5 Diskusjon

Gjennom dette kapittelet vil jeg utforske den overordnede problemstillingen knyttet til hvilken betydning normer for kjønn og seksualitet har for bifiles tilhørighetsfølelse og identitetsforståelse. Ved å benytte de teoretiske perspektivene som er presentert i teori-kapittelet, vil jeg analysere og diskutere det empiriske datamaterialet fra dybdeintervjuene med mine bifile informanter. Deretter vil jeg, basert på masteroppgavens empiriske funn, presentere og utforske begrepet «skeiv imperialisme».

5.1 Tilhørighet, tvil og undertrykking

For å kunne svare på oppgavens problemstilling: «Hvilken betydning har normer for kjønn og seksualitet for bifiles opplevelse av tilhørighet og identitet i skeive miljøer?» er det først nødvendig å redegjøre for og diskutere hvilke normer for kjønn og seksualitet bifile møter i skeive miljøer. Deretter vil jeg se på hvordan disse normene kan føre til undertrykking, og videre hvilken betydning normene og den undertrykkingen de fører med seg har for informantenes tilhørighetsfølelse til skeive miljøer og for deres identitetsforståelse.

5.1.1 Binære normer for kjønn og seksualitet

Bifile individer utfordrer flere normer i samfunnet, inkludert normer for monoseksualitet og normer for kjønnsbinaritet. Deres eksistens og erfaringer går på tvers av den tradisjonelle oppfatningen av seksualitet som enten homoseksuell eller heteroseksuell, og utfordrer dermed den binære oppfatningen av seksualitet. Dette kan illustreres ved skalaen som Robin tegnet. Biseksualitet oppfattes av informantene som noe flytende, og enkelte gir også uttrykk for at

deres tiltrekningsmønster er noe som har endret seg gjennom livet. Jeg vil også argumentere for at bifile utfordrer binære normer for seksualitet ved at de ikke nødvendigvis tiltrekkes av enten kvinne eller menn, men at ikke-binære også blir inkludert.

I tillegg til å utfordre binære strukturer knyttet til seksualitet, utfordrer bifile også normer for kjønnsbinaritet. Bifile individer kan ha en flytende forståelse av kjønn, og dette står i motsetning til forventningen om å være enten feminin eller maskulin i henhold til tradisjonelle kjønnsnormer. Deres flytende forståelse for kjønn kommer til uttrykk både når det gjelder hvordan de oppfatter eget kjønn og kjønnsidentitet, og hvordan de forholder seg til kjønn til en potensiell partner. For mange av mine informanter blir dette tydelig ved at de føler tiltrekning til feminitet eller maskulinitet, men selve kjønn i seg selv er ikke avgjørende. Andre informanter derimot opplever at både kjønn og kjønnsuttrykk er fullstendig uinteressante, og føler tiltrekning til mennesker uavhengig av kjønn.

Det er viktig å merke seg at disse normene ikke bare eksisterer i det heteroseksuelle samfunnet, men også kan forstås som å bli internalisert og gjenspeilet i det skeive miljøet. Dette blir synlig gjennom homonormativiteten (Duggan, 2002), som legger forventninger til at en person skal identifisere seg enten som homofil eller lesbisk. I tillegg gjenspeiler det også en forståelse av kjønnsbinaritet, som begrenser muligheten for en mer flytende og mangfoldig forståelse av kjønn.

5.1.2 Undertrykking

De normene som bifile møter i skeive miljøer er komplekse og jeg vil nå diskutere hvordan de kan føre til undertrykkelse og usynliggjøring av bifile identiteter. Bifile individer eksisterer på en måte som utfordrer og bryter med normene for heteronormativitet, og dette kan skape forvirring og motstand i samfunnet.

Butler (1990) fremhever hvordan samfunnet ofte forsøker å plassere og forstå individer ut ifra normene for heteronormativitet. Når en persons seksuelle og romantiske orientering ikke passer inn i den binære oppfatningen av heteroseksualitet, oppstår forvirring og usikkerhet. Dette kan føre til en manglende anerkjennelse og forståelse av bifile menneskers erfaringer og identiteter. Manglende anerkjennelse og forståelse er videre ett av elementene i Youngs (1990) fem former for undertrykkelse, herunder kulturell imperialisme. Dette vil jeg komme tilbake til senere i delkapittelet.

Ved å analysere fortellingene fra mine bifile informanter, kommer det frem historier om opplevelser i skeive miljøer som kan kategoriseres som former for undertrykking.

Informantene beskriver opplevelser i det skeive miljøet som har vært ubehagelige, men som ikke har vært direkte ondsinnede eller med en åpenbar hensikt å såre. Dette fenomenet er interessant å utforske i lys av Youngs (1990) forståelse av undertrykkelse, og kan også belyse behovet for hennes revidering av undertrykkelses-begrepet.

Årsaken til dette er at Young argumenterer for en utvidet forståelse av undertrykkelse som ikke bare omfatter direkte og bevisste handlinger med intensjon om å undertrykke en bestemt gruppe. Hun forklarer at moderne former for undertrykkelse ofte manifesterer seg på skjulte måter. Young argumenterer for at undertrykkelse ofte springer ut fra ubevisste fordommer og antagelser som er internalisert i samfunnet. Det betyr at undertrykkende handlinger og holdninger kan være dypt rotfestet og virke ubevisste både hos de som utøver dem og de som blir påvirket av dem. Denne skjulte formen for undertrykkelse kan være vanskelig å identifisere og utfordre, da den ikke alltid er åpenbar eller lett gjenkjennelig. Alex sine beretninger avdekker en form for skjult undertrykkelse innad i det skeive miljøet. Selv om Alex beskriver opplevelser av "dumme spørsmål og ubehagelige kommentarer" blant andre skeive, har hun vanskeligheter med å identifisere dette eksplisitt som bifobisk eller undertrykkende. Denne manglende oppfatningen av undertrykkelse, til tross for de ubehagelige opplevelsene, er et viktig poeng som illustrerer behovet for et begrep som kan sette ord på og synliggjøre slike former for undertrykkelse. Det viser tydelig hvor utfordrende det kan være å oppdage og forstå undertrykkende mekanismer som ikke nødvendigvis erkjennes av de som opplever det.

Noe som også var interessant, var at det ikke nødvendigvis handlet om at informantene hadde opplevd undertrykking selv. Arias fortelling om å høre en lesbisk venninne snakke nedlatende om en bifil jente var det nærmeste hen påstod å ha kommet undertrykking, men var likevel noe som skapte en bevissthet for undertrykking og hvordan den kan se ut. Andre informanter forteller også at de selv ikke har opplevd noe som har vært åpenbart bifobisk, men uttrykker likevel en bevissthet rundt at det eksisterer negative holdninger ovenfor bifile i skeive miljøer.

Bifiles opplevelser i skeive miljøer kan dermed forstås som undertrykking. Denne undertrykkelsen ser ut til å manifestere seg spesielt gjennom usynliggjøring og fordommer rettet mot bifile personer. Informantene forteller om opplevelser med å bli møtt med spørsmål som «er du fortsatt bifil?» når de inngår i romantiske relasjoner med mennesker av motsatt kjønn, og at andre skeive antar at deres bifile legning kun er en «overgangslegning» på vei til å bli enten homofil eller lesbisk. Slike kommentarer synliggjør en form for usynliggjøring og ugyldiggjøring av den bifile identiteten.

Det er også relevant å knytte disse opplevelsene til begrepet kulturell imperialisme (Young, 1990), hvor bifiles perspektiver og erfaringer blir usynliggjort, og den dominerende gruppen setter normer og bestemmer hva som blir snakket om og hvordan det blir snakket om. Den dominerende gruppa her kan betraktes som både den heterofile gruppa, eller den monoseksuelle, skeive gruppa, herunder lesbiske og homofile. Jeg vil argumentere for dette da begge disse gruppene ofte kan inngå i og opprettholde normative, binære forståelser av seksualitet og kjønn, som er de samme normene som bidrar til å undertrykke bifile. Derfor vil jeg argumentere for at skeive miljøer er, på lik linje med resten av samfunnet, underkastet den heteroseksuelle matrisen, og noe som fører til negative konsekvenser for de som ikke føyer seg etter de gitte normene for kjønn og seksualitet.

5.1.3 Tilhørighetsfølelse

Informantene forteller at de enten har kjent fordommer og usynliggjøring på kroppen selv, eller hørt om andre som har opplevd det. Bevisstheten rundt at det eksisterer fordommer ovenfor bifile fører til at flere av informantene tar veloverveide valg når det gjelder valg av venner og miljøer. Informantenes valg og preferanser av venner og romantiske relasjoner kan videre forstås som et forsøk på å beskytte seg selv mot å bli utsatt for undertrykking.

Basert på informantenes fortellinger, tolker jeg deres tilhørighet til å være sterk knyttet til andre bifile og andre skeive grupper som utfordrer heteronormativiteten, som også blant annet inkluderer trans-personer. Videre forstår jeg det slik at de opplever liten tilhørighet til det større, skeive samfunnet. Det skeive samfunnet forstår ikke nødvendigvis hva den komplekse, bifile identiteten består av, og hvilke utfordringer de møter. Dette fenomenet har tydelige paralleller til Youngs (1990) «kulturell imperialisme», hvor nettopp usynliggjøring av en gruppes perspektiver er noe som kjennetegner en undertrykt gruppe.

Det blir beskrevet flere årsaker til hvorfor det oppleves som så viktig å ha venner som har en mer flytende forståelse av kjønn og seksualitet. En av årsakene er at bifile personer kan bidra med støtte og anerkjennelse i tvilens øyeblikk, og som Alex beskrev det: motvirke følelsen av å være falsk skeiv. En annen årsak er at andre bifile har forståelse for den unike posisjonen som bifile står i, og hvilke utfordringer de møter, på en helt annen måte enn hva andre skeive har forutsetninger for å forstå.

Dette kan belyses gjennom Youngs (1990) forståelse av hva som kjennetegner en sosial gruppe, der bifile og andre skeive individer som utfordrer heteronormativiteten kan ses som en egen gruppe som er underordnet eller dominert av de strukturelle maktrelasjonene i det

større, skeive samfunnet. Informantenes opplevelse av liten tilhørighet til det skeive samfunnet og deres sterke tilknytning til andre bifile og skeive grupper som forstår deres unike erfaringer og utfordringer, kan betraktes som tegn på en felles identitet og solidaritet basert på en felles struktur av makt og undertrykkelse. Dette støtter opp om ideen om en sosial gruppe der bifile og andre skeive individer som utfordrer heteronormativiteten finner fellesskap og støtte blant hverandre i en felles kamp mot usynliggjøring og marginalisering.

En interessant observasjon er at til tross for at bifile individer ser ut til å mangle en tilhørighet til det større, skeive fellesskapet, kommer det likevel frem fortellinger som understreker viktigheten av å bli oppfattet som skeiv. Flere informanter uttrykker et ønske om å bli anerkjent som bifile, men de forteller også at det er viktig for de å bli oppfattet som skeive. «Skeive» i denne sammenhengen viser til den større, overordnede legningen som inkluderer alle legninger som ikke er heterofile. Dette kan tolkes som et paradoks: Til tross for mangelen på en dyp tilhørighetsfølelse til det større, skeive miljøet, har bifile individer likevel et ønske om å bli oppfattet som medlemmer av den store skeive gruppen. Bifile individers ønske om å bli oppfattet som skeive, selv om de ikke opplever en dyp tilhørighet, forstår jeg som en strategi for å oppnå synlighet og aksept i det bredere skeive samfunnet.

5.1.4 Den bifile identiteten

De «ubehagelige situasjonene» som bifile erfarer i det skeive miljøet ser ut til å påvirke deres forståelse av egen bifil identitet. Selv om sammenhengen mellom undertrykkelse og identitetsforståelse ikke alltid er direkte og synlig, kan det argumenteres at de skjulte formene for undertrykkelse likevel fører til at bifile internaliserer de samme undertrykkende normene som eksisterer i samfunnet. Denne undertrykkelsen skaper bevissthet om avviket fra det normative, og flere informanter uttrykker usikkerhet om sin bifile identitet.

Ifølge Young (1990) kan undertrykkelse føre til at enkeltpersoner selv internaliserer de undertrykkende mekanismene og normene som eksisterer i samfunnet. Sett opp mot mine bifile informanter kan dette kan føre til at de oppfatter sin egen legning og kjønnsforståelse som unaturlig eller uekte. Som et resultat kan bifile individer ubevisst eller bevisst føle at de blir tvunget til å velge mellom ulike deler av sin bifile identitet, og at det er utfordrende å akseptere dere seksuelle identitet som noe flytende og utenfor binære bokser. Informantene ser ut til å bli påvirket av homonormativiteten og dens norm om monoseksualitet, der de som tilpasser seg disse normene anses som "beste" og nyter flest fordeler i det skeive samfunnet (Duggan, 2002). Derfor oppstår det en utfordring med å akseptere sin egen bifile legning.

Det kan særlig se ut til at informantenes forståelse av egen identitet og deres tvil på den er påvirket av bevisstheten om at samfunnet er bygget på heteronormative normer. Opplevelsen av hvordan de tror de må være er ikke bare et resultat av normer innad i skeive miljøer, men reflekterer også forventninger i samfunnet utenfor skeive miljøer. Dette kan sees gjennom informantenes beskrivelser av tvil knyttet til sin bifile identitet, spesielt i retning av å tvile på sin heterofile tiltrekning. Denne tvilen kan knyttes til ideen om compulsory heterosexuality (Butler, 1990), som refererer til den samfunnsmessige forventningen om at en person skal være heterofil. Bifile informanter uttrykker bekymring for at deres bifile identitet kun er et resultat av denne påtvungne heteroseksualiteten, og at de ikke er "ekte" eller autentisk bifile. Dette viser hvordan bifile kan være bevisste på at heteronormative forventninger er internalisert også hos de, og tviler på sin egen identitet som følge av det. Denne bevisstheten om heteronormativitet, kombinert med en ubevisst påvirkning av homonormativitet, kan bidra til å forklare hvorfor bifile individer hovedsakelig tviler på den "heterofile" delen av sin bifile identitet.

Selv om informantene beskriver øyeblikk hvor de har tvilt på sin egen bifile identitet, fortelles det også om at de føler seg veldig skeive. Det at andre skeive ikke oppfatter de som like skeive som de oppfatter seg selv, for eksempel dersom de er i et tokjønns-forhold, fører til et ubehag. Dobbel bevissthet, som Young (1990) beskriver det, er relevant i denne konteksten. Informantene forteller at de ofte føler seg skeive og identifiserer seg som bifile, men de opplever at de ikke blir oppfattet på samme måte av andre og at deres erfaringer og identitet ikke blir anerkjent eller verdsatt på samme måte. Dette kan føre til en indre konflikt og en følelse av å være "annerledes" i skeive miljøer, noe som kan ha innvirkning på deres forståelse av egen identitet.

Bifile individer kan oppleve å være i en mellomposisjon. De verken passer inn i tradisjonelle heterofile miljøer, samtidig som de ikke alltid blir fullt ut akseptert av det skeive fellesskapet. Dette kombinert med bevisstheten om eksisterende heteronormative normer som ubevisst kan påvirke dem, kan skape tvil og utfordringer i bifiles identitetsforståelse. Bifiles tvil på egen seksualitet kan dermed forklares ut ifra to, motstridende faktorer, hvor den ene er bevisstheten og frykten for at de skal være underlagt heteronormativitetens normer, som fører til at de tviler på delen av sin bifile identitet som er tiltrukket av motsatt kjønn. Den andre faktoren handler om en mer skjult påvirkning av heteronormativiteten som gjør at de ubevisst tenker at de må velge. Dette kan gjøre det utfordrende å akseptere sin egen bifile identitet som noe flytende.

5.2 Skeiv imperialisme

Basert på funnene i denne oppgaven argumenterer jeg for et behov for en grundigere og mer omfattende synliggjøring av undertrykkelse som forekommer innad i skeive miljøer. I et forsøk på å møte dette behovet presenterer jeg begrepet "skeiv imperialisme" som en konkretisering og videreutvikling av Youngs (1990) konsept om "kulturell imperialisme". Ved å spesifisere og kontekstualisere det mer generelle begrepet om undertrykkelse, ønsker jeg å gi det en tydeligere relevans og meningsinnhold innenfor det spesifikke miljøet jeg har undersøkt gjennom denne masteroppgaven.

Mens "kulturell imperialisme" tar for seg dominans og påvirkning fra en kulturell gruppe over en annen, forstår jeg "skeiv imperialisme" som et begrep som omhandler undertrykkende strukturer innad i skeive miljøer. Dette begrepet bidrar til å belyse og beskrive undertrykkelse og dominans som eksisterer mellom skeive individer og grupper, som har blitt beskrevet i denne oppgaven. Basert på analyser av informantenes fortellinger, kommer det frem at undertrykkingen ofte er skjult, ubevisst og også vanskelig å identifisere som nettopp undertrykking. Undertrykkingen kommer til uttrykk gjennom usynliggjøring og negative stereotypier, lik Youngs beskrivelse av «kulturell imperialisme». Formålet med konseptualiseringen og denne nye versjonen av Youngs imperialisme har likhetstrekk med Youngs formål med å revidere undertrykkelses-begrepet. Konseptet «skeiv imperialisme» kan bidra med å være en analytisk ramme for å forstå og adressere undertrykkelse og dominans innad i skeive miljøer.

Gjennom begrepet «skeiv imperialisme» kan vi utforske og forstå hvordan normer for kjønn og seksualitet påvirker hvordan enkelte skeive grupper virker undertrykkende og ekskluderende mot skeive minoriteter. Analyse av informantenes fortellinger avslører hvordan dominerende grupper har etablert et hegemonisk grep om den skeive diskursen og definerer hva som anses som akseptabelt og normativt innenfor skeive miljøer. Resultatet er en marginalisering eller undertrykkelse av bifile erfaringer, og en påfølgende følelse av utilstrekkelig skeivhet og manglende tilhørighet blant bifile individer.

Det er viktig å merke seg at dette begrepet om "skeiv imperialisme" ikke bare har relevans innenfor denne spesifikke tematikken, men også kan kaste lys over undertrykkelsesstrukturer som kan påvirke andre skeive grupper. Ikke-binære og transpersoner kan være eksempler på slike grupper. Denne analysen bidrar dermed ikke bare til en dypere forståelse av bifile individers opplevelser og utfordringer, men har også potensial til å berike vår generelle

kunnskap om skeive miljøer og undertrykkelsesmekanismer som kan virke på tvers av forskjellige skeive grupper.

6 Avslutning

I denne masteroppgaven har jeg utforsket hvordan normer for kjønn og seksualitet påvirker bifiles forståelse av sin identitet og deres følelse av tilhørighet i skeive miljøer. Gjennom analyse av informantenes erfaringer har det blitt klart at bifile møter ulike utfordringer i disse miljøene, og at dette kan belyses ut ifra deres brudd på binære normer for kjønn og seksualitet. Stereotypier, fordommer og manglende aksept fra andre skeive kan påvirke bifiles opplevelse av tilhørighet og identitetsutvikling. Dette inkluderer både direkte opplevelser av fordommer og bevisstheten om at slike fordommer eksisterer. Informantene beskriver en kompleks form for tilhørighet hvor de kan føle seg både inkludert og ekskludert i ulike skeive miljøer. Mange bifile opplever usikkerhet og mistro fra andre skeive, noe som kan føre til en følelse av å ikke passe inn i det større skeive fellesskapet.

Disse funnene kan forklares ved hjelp av begrepet «heteronormativitet» fra Butler (1990) og begrepet «undertrykkelse» fra Young (1990). Heteronormativitet er dypt internalisert i det skeive miljøet, og kommer til uttrykk som homonormativitet. Det opprettes et hierarki der visse grupper, som lesbiske og homofile, i større grad oppfyller de etablerte normene og dermed blir ansett som mer "akseptable" eller "øverst på rangstigen". Dette hierarkiet bidrar til undertrykkelse av de som ikke helt tilpasser seg de heteronormative normene, inkludert bifile individer. Undertrykkelsen kan komme til uttrykk gjennom ubehagelige kommentarer eller på andre subtile og skjulte måter.

Informantene forteller om tvil knyttet til den heterofile delen av sin bifile identitet. Dette er noe som kan belyses gjennom både bevisst og ubevisst påvirkning av normer. Det første er bevisstheten og frykten for heteronormativitetens påvirkning, som fører til tvil rundt den delen av deres bifile identitet som er tiltrukket av motsatt kjønn. En mer skjult påvirkning av heteronormativiteten og binære normer for seksualitet kan få bifile individer til ubevisst å føle at de må velge. Det kan argumenteres for at homonormativiteten som er internalisert i det skeive miljøet fører til at de ikke nødvendigvis tviler på delen deres identitet som tiltrekkes av samme kjønn, da dette er noe som passer inn under homonormativiteten. Dette kan derimot skape utfordringer med å akseptere sin egen flytende bifile identitet.

Det ser også ut til å eksistere en dobbelt bevissthet (Young, 1990) blant bifile, hvor de er klar over at andre skeive kanskje ikke oppfatter dem som "ekte" skeive, samtidig som de selv føler

seg svært skeive, noe som kan skape ubehag og forvirring. Derfor har bifile fellesskap blitt beskrevet som viktige støttesystemer for bifile, hvor de finner trygghet og forståelse blant andre som utfordrer heteronormative normer og deler lignende erfaringer. Dette kan forstås som et bevisst forsvar både mot undertrykkelse utenifra, men også fra internaliserte fordommer hos en selv.

Opgavens funn har bidratt til en videreutvikling av begrepet "kulturell imperialisme" presentert av Iris Marion Young. Gjennom analysen av informantenes erfaringer har det blitt tydelig at normer for kjønn og seksualitet ikke bare påvirker individets identitetsforståelse og tilhørighet i skeive miljøer, men også skaper en form for hierarki og dominans innad i disse miljøene. Dette har ledet til min konseptualisering av begrepet "skeiv imperialisme". Dette konseptet har relevans for oppgaven ved å belyse og adressere den undertrykkelsen og marginaliseringen som bifile opplever i skeive miljøer. Begrepet fungerer som et analytisk rammeverk for å forstå og beskrive de undertrykkende mekanismene som eksisterer internt i skeive miljøer. Ved å anvende begrepet "skeiv imperialisme" får vi muligheten til å gi mening og sette ord på de utfordringene bifile individer møter, men også som andre skeive minoriteter som faller utenfor de dominerende normene for kjønn og seksualitet kan møte, og åpner opp for en grundigere refleksjon rundt undertrykkelse og dens konsekvenser.

6.1 Veien videre

Basert på analysen og konseptualiseringen av "skeiv imperialisme" som en form for kulturell imperialisme i skeive miljøer, vil jeg nå foreslå hvilke implikasjoner dette begrepet har for videre forskning. En mulighet er å utforske videre hvordan denne formen for imperialisme påvirker og undertrykker ulike undergrupper innenfor det skeive samfunnet, for eksempel bifile, ikke-binære og transpersoner. Det kan være interessant å undersøke hvordan skeive individer som tilhører disse gruppene opplever usynliggjøring, stereotyper og andre former for undertrykkelse i møte med dominerende normer og verdier innenfor det skeive samfunnet. Gjennom slik forskning kan det oppnås en dypere forståelse av de komplekse dynamikkene innenfor det skeive samfunnet og hvordan man kan arbeide for mer rettferdige og inkluderende forhold for alle skeive individer.

Inspirert av Youngs begreper om undertrykkelse, gir dette konseptet om «skeiv imperialisme» oss verktøy til å undersøke hvilke mennesker som deler lignende erfaringer og står overfor tilsvarende mekanismer for undertrykkelse. Gjennom dette perspektivet får vi mulighet til å identifisere og anerkjenne de ulike subgruppene innenfor det skeive mangfoldet og deres

unike utfordringer. Dette bidrar til å skape et mer nyansert bilde av det skeive samfunnet og fremme inkludering og rettferdighet for alle skeive identiteter og opplevelser.

Videre vil jeg argumentere for at det sentrale i denne sammenhengen ikke bare handler om hvilke temaer som forskes på, men også om anerkjennelsen av bifile som en egen gruppe med unike erfaringer. Den usynliggjøringen bifile opplever både i skeive miljøer og innen akademia, som man ser ved mangelen på forskning på bifile, understreker viktigheten av å behandle bifile som en distinkt gruppe og inkludere deres perspektiver i forskningen. Det handler om å anerkjenne og gi rom for bifile erfaringer som en vesentlig del av det bredere spekteret av seksuelle og kjønnsmessige identiteter.

6.2 Profesjonsfaglig relevans

Oppgavens relevans for lektorprofesjonen og dens profesjonsfaglige sammenheng kan ses i lys av Læreplanverket 2020. Læreplanverket legger vekt på at lærere skal ha kunnskap om og kunne håndtere mangfoldet av elevers behov, erfaringer og identiteter. Ved å undersøke hvordan bifile personers opplevelser i skeive miljøer påvirker deres identitetsforståelse og tilhørighet, bidrar oppgaven til å belyse en viktig dimensjon av mangfoldet blant skeive elever og ungdommer.

I Læreplanverket er det tydelig framhevet at lærere skal ha kompetanse til å håndtere og motvirke diskriminering og trakassering i skolen. Oppgavens fokus på bifiles opplevelser av diskriminering og tvil knyttet til deres identitet gir innsikt i de utfordringer og barrierer som bifile elever kan møte i skolemiljøet. Ved å utforske hvordan disse opplevelsene påvirker bifile personers identitetsforståelse og tilhørighetsfølelse, kan oppgaven bidra til å øke bevisstheten og kunnskapen blant lærere om utfordringer som er spesifikke for bifile elever. Dette kan bidra til å skape et mer inkluderende og støttende skolemiljø for alle elever.

Videre legger Læreplanverket vekt på at lærere skal ha kunnskap om og kunne arbeide med ulike perspektiver, livssyn og verdier (Kunnskapsdepartementet, 2017). Oppgavens fokus på bifile personers opplevelser gir en mulighet for lærere til å utforske og forstå de unike perspektivene og erfaringene til denne gruppen. Dette kan bidra til å fremme en kultur for respekt, aksept og inkludering i skolen, der alle elevers identitet og erfaringer blir anerkjent og verdsatt.

Ved å undersøke og analysere temaet bifile personers opplevelser i skeive miljøer, kan oppgaven fungere som en kilde til refleksjon og kunnskapsutvikling. Gjennom å engasjere seg med denne tematikken kan lærerstudenter utvikle en dypere forståelse for mangfoldet blant

skeive elever og tilegne seg verktøy og strategier for å skape et inkluderende og trygt læringsmiljø.

Samlet sett bidrar oppgaven til den profesjonsfaglige relevansen for lektorprofesjonen ved å rette oppmerksomheten mot et viktig aspekt av mangfoldet blant skeive elever, samt ved å styrke min kompetanse til å håndtere og inkludere bifile elever på en mer bevisst og effektiv måte.

Litteraturliste

- American Psychologist Association. (2015). Guidelines for Psychological Practice with Transgender and Gender Nonconforming People. *American Psychologist*, 70(9), ss. 832-864.
- Anderssen, N. E. (2020). *Seksuell orientering, kjønns mangfold og levekår*. Bergen: Universitetet i Bergen.
- Barker, M., & Langdridge, D. (2008). Bisexuality: Working with a silenced sexuality. *Feminism & Psychology*, ss. 389-394.
- Butler, J. (1990). *Judith Butler, Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*. New York: Routledge.
- Butler, J. (2011). *Bodies That Matter: On the Discursive Limits of Sex*. New York: Routledge.
- Clance, P. R., & Imes, S. A. (1978). The Impostor Phenomenon in High Achieving Women: Dynamics and Therapeutic Intervention. *Psychotherapy: Theory, Research & Practice*, ss. 241-247.
- Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH). (2021, Desember 16). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora*. Hentet fra <https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/hum-sam/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-og-humaniora/>
- Duggan, L. (2002). The New Homonormativity: The Sexual Politics of Neoliberalism. I N. Castronovo, & D. D. Nelson, *Materializing Democracy* (ss. 175-195). Durham and London: Duke university press.
- Flanders, C. E., LeBreton, M. E., Robinson, M., Bian, J., & Caravaca-Morera, J. A. (2017). Defining Bisexuality: Young Bisexual and Pansexual People's Voices. *Journal of Bisexuality*, ss. 39-57.
- Gram, K. H. (2021). *1 av 3 skeive lite tilfreds med egen psykisk helse*. Statistisk Sentralbyrå.
- Jones, J. M. (2022, Februar 17). *LGBT Identification in U.S. Ticks Up to 7.1%*. Hentet fra Gallup: <https://news.gallup.com/poll/389792/lgbt-identification-ticks-up.aspx>
- Kinsey, A. C., Pomeroy, W. B., & Martin, C. E. (2003). Sexual Behavior in the Human Male. *American journal of public health*, ss. 894-898.
- Klesse, C. (2011, Juni 10). Shady Characters, Untrustworthy Partners, and Promiscuous Sluts: Creating Bisexual Intimacies in the Face of Heteronormativity and Biphobia. *Journal of Bisexuality*, ss. 227-244.

- Klesse, C. (2018). *The spectre of promiscuity: Gay male and bisexual non-monogamies and polyamories*. Routledge.
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen*. Fastsatt som forskrift ved kongelig resolusjon. Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2012). *Det kvalitative forskningsintervju*. (2. utg.) Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Leseth, A. B., & Tellman, S. M. (2014). *Hvordan lese kvalitativ forskning*. Oslo: Cappelen Damm.
- Løvgren, M., Høgestøl, A., & Kotsadam, A. (2022). *Nasjonal Trygghetsundersøkelse 2020. NOVA Rapport 2/22*. Oslo: NOVA, OsloMet .
- McCann, H. (2022, Mars 22). The Refusal to Refuse: Bisexuality Trouble and the Hegemony of Monosexuality. *Journal of Bisexuality*, ss. 71-89.
- McCann, H. (2022). The Refusal to Refuse: Bisexuality Trouble and the Hegemony of Monosexuality. *The Journal of Bisexuality*.
- McCormick, M., & Barthelemy, R. S. (2021). Excluded from “inclusive” communities: LGBTQ youths’ perception of “their” community. *Journal of Gay & Lesbian Social Services*, ss. 103-122.
- Meek, M. (2022). *"Man gjør det jo bare for oppmerksomhet"*. [Masteroppgave]. Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet.
- Morgenroth, T. K., & Anderson, A. E. (2020). Bisexual erasure: Perceived attraction patterns of bisexual women and men. *European Journal of Social Psychology*, ss. 249-259.
- Mulick, S. P., & Wright, L. J. (2002). Examining the Existence of Biphobia in the Heterosexual and Homosexual Populations. *Journal of Biphobia*, ss. 47-64.
- Obradors-Campos, M. (2011). Deconstructing Biphobia. *Journal of Bisexuality*, ss. 207-226.
- Ochs, R. (1996). It Goes More Than Two Ways. I B. A. Firestein, *Bisexuality: The Psychology and Politics of an Invisible Minority*. (ss. 217-239). Sage.
- Rieger, G., Holmes, L., Matts-Owerall, T. M., Gruia, D. C., Bailey, J. M., & Savin-Williams, R. C. (2019). Gender Nonconformity of Bisexual Men and Women. *Archives of Sexual Behavior*.
- Roberts, T. S., Horne, S. G., & Hoyt, W. T. (2015). Between a Gay and a Straight Place: Bisexual Individuals’ Experiences with Monosexism. *Journal of Bisexuality*, ss. 554-569.

- Ross, M. W., Daneback, K., & Månsson, S. (2012). Fluid Versus Fixed: A New Perspective on Bisexuality as a Fluid Sexual Orientation Beyond Gender. *Journal of Bisexuality*, ss. 449-460.
- Roulston, K. (2010). Considering quality in qualitative interviewing. *Qualitative Research*, ss. 199-228.
- Rust, P. C. (2002). *Bisexuality and the challenge to lesbian politics: Sex, loyalty, and revolution*. New York University Press.
- Statistisk Sentralbyrå. (2020, Oktober 7). *Livskvalitetsundersøkelsen 2020*. Hentet fra <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/livskvalitetsundersokelsen-2020>
- Tavory, I., & Timmermans, S. (2014). *Abductive analysis; theorizing qualitative research*. Chicago: Chicago University Press.
- Thagaard, T. (2009). *Systematikk og innlevelse: en innføring i kvalitativ metode*. (3. utg.) Bergen: Fagbokforlaget.
- Tjora, A. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder*. (3. utg.) Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Vogler, S. (2016). Welcoming Diversity? Symbolic Boundaries and the Politics of Normativity in Kansas City's LGBTQ Communities. *Journal of Homosexuality*, ss. 169-192.
- Welzer-Lang, D. (2008, August 11). Speaking Out Loud About Bisexuality: Biphobia in the Gay and Lesbian Community. *Journal of Bisexuality*, ss. 81-95.
- Young, I. M. (1990). *Justice and the Politics of Difference*. Princeton: Princeton University Press.

Vedlegg 1 – Godkjenning fra SIKT

6/3/23, 9:28 PM

Meldeskjema for behandling av personopplysninger

Vurdering av behandling av personopplysninger

Referansenummer

931090

Vurderingstype

Standard

Prosjekttittel

Den bifile opplevelsen

Behandlingsansvarlig institusjon

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet / Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap (SU) / Institutt for sosiologi og statsvitenskap

Prosjektansvarlig

Mariann Villa

Student

Marthe Ertzeid

Prosjektperiode

20.02.2023 - 06.06.2023

KATEGORIER PERSONOPPLYSNINGER

Alminnelige

Særlige

LOVLIG GRUNNLAG

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Uttrykkelig samtykke (Personvernforordningen art. 9 nr. 2 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 06.06.2023.

KOMMENTAR

OM VURDERINGEN

Sikt har en avtale med institusjonen du forsker eller studerer ved. Denne avtalen innebærer at vi skal gi deg råd slik at behandlingen av personopplysninger i prosjektet ditt er lovlig etter personvernregelverket.

TYPE PERSONOPPLYSNINGER

Prosjektet vil behandle alminnelige personopplysninger og særlige kategorier av personopplysninger om seksuelle forhold og seksuell orientering.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

Vi har vurdert at du har lovlig grunnlag til å behandle personopplysningene, men husk at det er institusjonen du er ansatt/student ved som avgjør hvilke databehandlere du kan bruke og hvordan du må lagre og sikre data i ditt prosjekt. Husk å bruke leverandører som din institusjon har avtale med (f.eks. ved skylagring, nettspørreskjema, videosamtale el.)

Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Se våre nettsider om hvilke endringer du må melde: <https://sikt.no/melde-endringar-i-meldeskjema>

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Vi vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

Vedlegg 2 - Informasjonsskriv

Vil du delta i forskningsprosjektet "Bifile og det skeive miljøet"?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å *undersøke bifiles opplevelse av tilhørighet til det skeive miljøet*. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Prosjektet er en del av min masteroppgave i sosiologi hvor jeg ønsker å undersøke hvilke opplevelser bifile har knyttet til det skeive miljøet. I den sammenheng ønsker jeg å intervju mennesker som har opplevelser og kunnskap om nettopp det. Prosjektets problemstilling er følgende: «Hvilke opplevelser har bifile knyttet til inkludering i det skeive miljøet?»

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

NTNU er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Utvalget i dette prosjektet er trukket basert på at personene tiltrekkes av flere enn ett kjønn.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du bli intervjuet om dine tanker og ditt forhold til den bifile identiteten. Intervjuet vil ta ca 45 minutter. Samtalen vil bli tatt opp og lagret elektronisk.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Jeg, Marthe Ertzeid, samt min veileder Mariann Villa er de eneste som vil ha tilgang til dine opplysninger. Jeg vil erstatte ditt navn

samt kontaktopplysninger med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data. Datamaterialet vil bli lagret på en forskningsserver. Du vil bli anonymisert i publikasjonen.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes 6. juni 2023. Etter prosjektslutt vil datamaterialet med dine personopplysninger slettes.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra *NTNU* har Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandørs personverntjenester vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- *Mariann Villa – veileder ved NTNU*
- *Marthe Ertzeid – masterstudent i sosiologi ved NTNU*
- NTNU's personvernombud: *Thomas Helgesen.*
Mail: thomas.helgesen@ntnu.no
Tlf: 93079038

Hvis du har spørsmål knyttet til vurderingen av prosjektet som er gjort av Sikts personverntjenester ta kontakt på:

- Epost: personverntjenester@sikt.no, eller telefon: 53 21 15 00.

Med vennlig hilsen

Mariann Villa
Prosjektansvarlig

Marthe Ertzeid
Student

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Bifil og det skeive miljøet* og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- Å delta i intervju.
- Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet.

Vedlegg 3 – Intervjuguide

Intervjuguide

Informere om anonymitet og retten til å trekke seg

OPPVARMING

- Kan du fortelle litt om deg selv?

DEN BIFILE MERKELAPPEN

- Hvordan definerer du din egen legning?
 - o Hvorfor velger du å definere legningen din slik?
 - o Har du definert den slik hele livet?
- Hva legger du i det begrepet?
- Hvordan forstår du begrepet «biseksualitet»?
 - o Eventuelt: hvordan skiller din legning seg fra den bifile legningen?

MILJØ

- Kjenner du mange andre skeive?
 - o Opplever du at du er en del av et skeivt miljø?
 - o Hva betyr det i så fall for deg å være en del av et skeivt miljø?
- Hvis ikke:
 - o Er det et bevisst valg?
 - o Hvordan opplever du det å ikke være en del av et skeivt miljø?
- Kjenner du andre bifile?
 - o Hvilken betydning har dette for deg?
- Har du hatt noen negative opplevelser eller reaksjoner i det skeive miljøet/fra andre skeive fordi du tiltrekkes av flere kjønn?
 - o I hvilke situasjoner?
 - o Hva gikk reaksjonene/opplevelsene ut på?

SYNLIGHET

- Opplever du det som viktig å fortelle om legningen din? Hvorfor/hvorfor ikke?
- Opplever du det som like viktig/uviktig å fortelle om legningen din/være synlig bifil(evt. en annen merkelapp) rundt skeive folk som rundt heterofile folk?
- Har du opplevd at andre skeive har tvilt på legningen din?
- Er det i noen situasjoner du bevisst unngår å fortelle om legningen din?

AVRUNDING

- Takk for deltakelsen!
- Er det noe annet du ønsker å tilføye?

